

**MINISTERUL CULTURII
AL REPUBLICII MOLDOVA**

**МИНИСТЕРСТВО КУЛЬТУРЫ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА**

**ACADEMIA DE MUZICĂ,
TEATRU ȘI ARTE PLASTICE**

**АКАДЕМИЯ МУЗЫКИ, ТЕАТРА И
ИЗОБРАЗИТЕЛЬНЫХ ИСКУССТВ**

***VALORIFICAREA ȘI CONSERVAREA PRIN DIGITIZARE
A COLECȚIILOR DE MUZICĂ ACADEMICĂ ȘI
TRADIȚIONALĂ DIN REPUBLICA MOLDOVA***

***ВАЛОРИФИКАЦИЯ И СОХРАНЕНИЕ ПУТЕМ ОЦИФРОВКИ
МУЗЫКАЛЬНЫХ КОЛЛЕКЦИЙ АКАДЕМИЧЕСКОЙ И
ТРАДИЦИОННОЙ МУЗЫКИ РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА***

***VALORIZATION AND PRESERVATION BY DIGITIZATION OF
THE COLLECTIONS OF ACADEMIC AND TRADITIONAL MUSIC
FROM THE REPUBLIC OF MOLDOVA***

CONFERINȚĂ ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ

МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ

INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

Chișinău, 22 februarie 2022

Tezele comunicărilor

Тезисы конференции

Abstracts proceeding

Chișinău, 2022

CZU 78(082)=135.1=111=161.1

V-20

Colegiul de redacție:

Redactor responsabil: BALABAN Larisa, conf. univ., dr.

**Redactori științifici: CIOBANU-SUHOMLIN Irina,
prof. univ., dr.
BUNEA Diana, conf. univ., dr.**

**Recenzenți: BADRAJAN Svetlana, conf. univ., dr.
CHICIUC Natalia, lect. univ., dr.**

Asistență computerizată: BALABAN Larisa, conf. univ., dr.

Conferința Științifică Internațională *VALORIFICAREA ȘI CONSERVAREA PRIN DIGITIZARE A COLECȚIILOR DE MUZICĂ ACADEMICĂ ȘI TRADIȚIONALĂ DIN REPUBLICA MOLDOVA*,
22 februarie 2022

© Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

"Valorificarea și conservarea prin digitizare a colecțiilor de muzică academică și tradițională din Republica Moldova", conferință științifică internațională (2022 ; Chișinău). Valorificarea și conservarea prin digitizare a colecțiilor de muzică academică și tradițională din Republica Moldova = Валорификация и сохранение путем оцифровки музыкальных коллекций академической и традиционной музыки Республики Молдова = Valorization and preservation by digitization of the collections of academic and traditional music from the Republic of Moldova : Conferință științifică internațională, Chișinău, 22 februarie 2022 : Tezele comunicărilor / redactor responsabil: Balaban Larisa ; redactori științifici: Ciobanu-Suhomlin Irina, Bunea Diana. – Chișinău : AMTAP, 2022 (Valinex). – 95 p.

Antetit.: Min. Culturii al Rep. Moldova, Acad. de Muzică, Teatru și Arte Plastice. – Texte : lb. rom., engl., rusă. – 100 ex.

ISBN 978-9975-68-465-1.

78(082)=135.1=111=161.1

CUPRINS
СОДЕРЖАНИЕ

PROGRAM

ПРОГРАММА 8

TEZELE COMUNICĂRILOR

ТЕЗИСЫ ДОКЛАДОВ 25

CREAȚIA COMONISTICĂ — TRECUT ȘI PREZENT

КОМПОЗИТОРСКОЕ ТВОРЧЕСТВО — ПРОШЛОЕ И

НАСТОЯЩЕЕ

BALABAN Larisa. *Валорификация и сохранение путем оцифровки музыкальных коллекций академической и традиционной музыки Республики Молдова. Реализация проекта (первый и второй этапы) 25*

BALABAN Larisa. Жанры симфонической музыки композиторов Республики Молдова в архивах Союза композиторов и музыковедов Молдовы и музыкального фонда закупочной комиссии Министерства культуры 27

ȘICIUC Natalia. Creația instrumentală de cameră a compozitorului Gheorghe Neaga în oglinda muzicologiei autohtone ... 29

ȘICIUC Natalia. Sistematizare și etapizare în creația instrumentală de cameră a compozitorului Gheorghe Neaga 31

ȘICIUC Natalia. Creația instrumentală de cameră a lui Gheorghe Neaga la început de cale 32

ЧОБАНУ-СУХОМЛИН Ирина. Сочинения для солирующих инструментов в перспективе 21 века: новые опусы Г. Чобану 34

FISTOURIS Demosthenes. Issues of musicological valorization and research in Modern Greek Art Music of the 19th century	36
GAMURARI Pavel. Caracteristica generală a ciclului vocal-simfonic <i>Eu sunt tu</i> de Pavel Gamurari pe versurile poetului român Nichita Stănescu	37
GAMURARI Pavel. Valorificarea prin editare a noilor creații componistice	39
GÎRBU Ecaterina. Reactualizarea imnului <i>Ave verum corpus</i> de V. Ciolac din perspectiva continuității tradițiilor laicizării muzicii religioase catolice	41
HANGANU Dumitru. Trompeta în creația compozitorilor din Republica Moldova: privire generală	43
МИРОНЕНКО Елена. Изучение явления <i>метамодерн</i> по материалам новейших источников	44
ПЛЕШКАН Ирина. Композиционные особенности <i>Трио для кларнета, валторны и фортепиано</i> Олега Негруцы	46
ПУТИНА Анастасия. Симфонические картины <i>Птицы и вода</i> Г.Чобану: программные тенденции в современной музыке	47
TRIKOUPIS Athanasios. Nicolo Metaxa Zanin (1824–1907): <i>Marco Bozzaris. Melodrama in tre Atti. On the occasion of the Bicentennial of the Hellenic Revolution</i>	48
ЦИРКУНОВА Светлана. Диалог стилей в произведении С. Пысларь <i>Angel of the North</i>	50
UNGUR Marian, СІОBANU-SUHOMLIN Irina. New Classical. Muzică clasică "accessibilă"	52

CULTURA TRADIȚIONALĂ ÎN CONTEMPORANEITATE
ТРАДИЦИОННАЯ КУЛЬТУРА И СОВРЕМЕННОСТЬ

BADRAJAN Svetlana. Cu privire la problemele salvagădării patrimoniului imaterial	54
BUNEA Diana. Geografia expedițiilor folclorice păstrate în Arhiva de folclor a AMTAP	55
CERNEA Natalia. Obiceiul colindatului în satul Anadol, raionul Izmail, regiunea Odesa, Ucraina: trecut și prezent	56
COROIU Petruța Maria. Aurel Stroe — personalitate marcantă a muzicii românești moderne	57
CRISTESCU Constanța. Sinteza metodologică de etapă în cercetarea etnomuzicologică	58
DRUȚĂ Andrei. Naiul în creațiile de inspirație folclorică ale lui Tudor Chiriac	60
GHILAȘ Victor. Vocea particulară a romanței	61
GRIB Vitalie, BADRAJAN Svetlana. Formule ornamentale combinate în repertoriul lăutarilor violoniști	62
IORGA Anca. Tradițiile sătești și relația dintre dans popular și melodia populară	64
MARDARI Elena. Cu privire la valorificarea folclorului în creația componistică (abordare istoriografică).....	65
SLABARI Nicolae. Contribuția lui Valeriu Luță în promovarea și dezvoltarea artei interpretative la țambal în Republica Moldova	66
SLABARI Nicolae. Valorificarea muzicii instrumentale tradiționale de concert în fondul Arhivei de folclor al AMTAP	67
STAN Alina-Lucia. Ținutul Pădurenilor, Hunedoara, o zonă pilon pentru cercetările etnomuzicologice	68

VĂLUȚĂ-CIOINAC Diana. Romanța mondenă contemporană: autori, tematică, interpreți 69

VĂLUȚĂ-CIOINAC Diana. Romanța mondenă promovată în cadrul festivalurilor și concursurilor naționale 71

VALENȚE CULTURAL-ARTISTICE.
ASIGURAREA METODICO-ȘTIINȚIFICĂ
A PROCESULUI DIDACTIC

ȘI A ACTIVITĂȚII CONCERTISTICE ÎN DOMENIU
КУЛЬТУРНЫЕ И ХУДОЖЕСТВЕННЫЕ ЦЕННОСТИ.
НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ УЧЕБНОГО
ПРОЦЕССА И КОНЦЕРТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

BUSUIOC Tatiana, BADRAJAN Svetlana. Teatrul de Operă contemporan: între tradiție și inovație 72

КАБАКОВ Дмитрий. Научные достижения в области исследования фортепианного искусства Республики Молдова второй половины XX – начала XXI века 74

CAZACU Oleg. Unele aspecte ale orchestrației în muzica pentru fanfare 76

CAZACU Oleg. Revitalizarea orchestrelor de fanfară în centrele raionale 77

COCIERU Mariana. Digitizarea și recondiționarea fondului arhivistic documentar și de magnetofon 78

GRECU Vasile. Dimensiunea valorilor conceptuale cu privire la școlarizare prin intermediul pianului din Basarabia interbelică în conceptul noilor orizonturi 79

FILIMON Rosina Caterina. Învățământul muzical și reziliența educațională în pandemie 80

HANGANU Valeriu. <i>Concertul pentru trompetă in B și orchestră</i> de Alexandr Mulear: repere interpretative	82
MALANETȚCHI Marius. Pagini din istoria piciorului de violoncel ...	83
ПИЛИПЕЦКИЙ Сергей. Мария Чеботари в венской классической оперетте	84
ПИЛИПЕЦКИЙ Сергей. Исполнительский анализ записей М. Чеботари вокальных сочинений И. Штрауса (сына)	86
SIMION Aurelia. Promovarea creațiilor compozitorilor basarabeni în cadrul Festivalului Muzicii Românești	87
ȘTIUCA Petru. <i>Konzertstück</i> op.79 pentru pian și orchestră de С.М. Weber în transcripție pentru acordeon: particularități interpretative	89
TROCINEL Daniela. Promovarea creației muzicale a compozitorului A. Mulear în cadrul unor manifestări culturale și profesioniste	90
ЦИРКУНОВА Светлана. Произведения композиторов Республики Молдова в курсе методологии музыкального анализа	91
ВИТЮК Александр. Влияние контрабасовой виолы на формирование контрабаса и его разновидностей	93

CONFERINȚĂ ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ

VALORIFICAREA ȘI CONSERVAREA PRIN DIGITIZARE A COLECȚIILOR DE MUZICĂ ACADEMICĂ ȘI TRADIȚIONALĂ DIN REPUBLICA MOLDOVA

Marti, 22 februarie 2022, ora 10.00,
AMTAP, bl. 2 (str. A. Mateevici, 87), Sala Mare

COMITETUL ȘTIINȚIFICO-ORGANIZATORIC AL CONFERINȚEI:

Președinte:

Dr. Larisa BALABAN, director de proiect, Republica Moldova

Vicepreședinte:

Dr. Diana BUNEA, vice-director de proiect, Republica Moldova

Dr. Irina CIOBANU-SUHOMLIN, Republica Moldova

Dr. Svetlana BADRAJAN, Republica Moldova

Dr. Luminița GUȚANU STOIAN, Romania

Dr. Stela GUȚANU, Romania, Grecia

Dr. Natalia CHICIUC, Republica Moldova

Dr. Margarita CIORICI, Rusia

Drd. Marius MALANETȚHI, Austria

Drd. Andrei DRUȚĂ, Republica Moldova

PROGRAM

10.00–11.30

- **DESCHIDEREA CONFERINȚEI**

Mesaje de salut:

Приветствия:

dr., prof. univ., Victoria MELNIC, rector AMTAP

dr., conf. univ., Tatiana COMENDANT, prorector activitate științifică și de creație

dr., lect. univ., Pavel GAMURARI, prim-prorector activitate didactică

dr., prof. univ., Irina CIOBANU-SUHOMLIN

- **ȘEDINȚA ÎN PLEN**

Moderator: doctor în studiul artelor, profesor universitar,
Maestru în Artă, Svetlana BADRAJAN

BALABAN Larisa, doctor în studiul artelor, conferențiar universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău, Republica Moldova, directorul proiectului

Valorificarea și conservarea prin digitizare a colecțiilor de muzică academică din Republica Moldova. Desfășurarea proiectului (primele două etape)

Валорификация и сохранение путем оцифровки музыкальных коллекций академической музыки Республики Молдова. Реализация проекта (первый и второй этапы)

BUNEA Diana, doctor în studiul artelor, conferențiar universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău, Republica Moldova, vice-directorul proiectului

Valorificarea și conservarea prin digitizare a colecțiilor de muzică tradițională din Republica Moldova. Desfășurarea proiectului (primele două etape)

Валорификация и сохранение путем оцифровки музыкальных коллекций традиционной музыки Республики Молдова. Реализация проекта (первый и второй этапы)

GHILAS Victor, doctor habilitat în studiul artelor, cercetător științific principal, Maestru în Artă, director al Institutiei Publice Institutul Patrimoniului Cultural, Chișinău, Republica Moldova

Vocea particulară a romanței

МИРОНЕНКО Елена, доктор хабилитат искусствоведения и культурологии, профессор, Ом Емерит, Академия музыки, театра и изобразительных искусств, Кишинэу, Республика Молдова

*Studierea fenomenului *metamodernului* în baza unor materiale din cele mai noi surse*

*Изучение явления *метамодерн* по материалам новейших источников*

COROIU Petruța Maria, doctor habilitat, profesor universitar, Universitatea Transilvania, Brașov, România

Aurel Stroe — personalitate marcantă a muzicii românești moderne

CIOBANU-SUHOMLIN Irina, doctor în studiul artelor, profesor universitar, Maestru în Artă, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău, Republica Moldova

Lucrări pentru instrumente solistice din perspectiva sec. XXI: opusurile noi semnate de compozitorul Gh. Ciobanu

Сочинения для солирующих инструментов в перспективе 21 века: новые опусы Г. Чобану

ЦИРКУНОВА Светлана, доктор искусствоведения, профессор университет, Ом Емерит, Академия музыки, театра и изобразительных искусств, Кишинэу, Республика Молдова

Dialogul stilurilor în creația *Angel of the North* de S. Pîslari

Диалог стилей в произведении С. Пысларь *Angel of the North*

FISTOURIS Demosthenes, adjunct lecturer in the Department of Music Studies, University of Ioannina and the Department of Music Studies, European University Cyprus, the main instructor of an e-learning course in lifelong education on History of Opera at the National and Kapodistrian University of Athens, Greece

Probleme de cercetare și valorificare muzicologică a muzicii secolului al XIX-lea în arta contemporană grecească

Issues of musicological valorization and research in Modern Greek Art Music of the 19th century

CRISTESCU Constanța, doctor, consultant artistic muzicolog, Centrul Cultural Bucovina, Centrul pentru Conservarea și promovarea Culturii Tradiționale, Suceava, România

Sinteza metodologică de etapă în cercetarea etnomuzicologică

**TRIKOUPIS Athanasios, Doctor, Associate Professor and Dean,
School of Music Studies, University of Ioannina, Greece**

Nicolo Metaxa Zanin (1824–1907): *Marco Bozzaris*.
melodramă în trei acte. Cu prilejul bicentenarului Revoluției
elene

Nicolo Metaxa Zanin (1824–1907): *Marco Bozzaris*.
Melodrama in tre Atti. On the occasion of the
Bicentennial of the Hellenic Revolution

**GRIB Vitalie, doctorand, asistent universitar, Academia de
Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău, Republica Moldova**

**BADRAJAN Svetlana, doctor în studiul artelor, profesor
universitar, Maestru în Artă, Academia de Muzică, Teatru și
Arte Plastice, Chișinău, Republica Moldova**

Formule ornamentale combinate în repertoriul lăutarilor
violoniști

LANSĂRI DE CARTE:

**CRISTESCU Constanța, doctor, consultant artistic muzicolog,
Centrul Cultural *Bucovina*, Centrul pentru Conservarea și
promovarea Culturii Tradiționale, Suceava, România**

Un secol de etnomuzicologie românească. Parcurș și
perspectivă în sistematica repertorială

**GAMURARI Pavel, doctor în arte, lector universitar, prim-
prorector activitate didactică, Academia de Muzică, Teatru și
Arte Plastice, Chișinău, Republica Moldova**

Valorificarea prin editare a noilor creații componistice

CHICIUC Natalia, doctor în studiul artelor și culturologie, lector universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău, Republica Moldova

Muzica instrumentală de cameră a lui Gheorghe Neaga între tradiție și inovație

DĂNILĂ Irina Zamfira, doctor în muzicologie, conferențiar universitar, Universitatea Națională de Arte George Enescu, Iași, România

***Melodii instrumentale de joc din Moldova* de Viorel Bârleanu și Florin Bucescu — o monografie de referință pentru muzica folclorică românească (recenzie)**

11.30–12.00 — Pauză de cafea

12.00–14.00

- **SECȚIA I: CERCETĂRI ȘTIINȚIFICE ÎN DOMENIUL CREAȚIEI MUZICALE DIN REPUBLICA MOLDOVA**

Moderator: doctor în studiul artelor, profesor universitar, Maestru în Artă, Irina CIOBANU-SUHOMLIN

BALABAN Larisa, doctor în studiul artelor, conferențiar universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău, Republica Moldova

Genurile muzicii simfonice a compozitorilor din Republica Moldova în Arhivele Uniunii compozitorilor și muzicologilor din Moldova și în fondul de achiziții al Ministerului Culturii

Жанры симфонической музыки композиторов Республики Молдова в архивах Союза композиторов

и музыковедов Молдовы и музыкального фонда
закупочной комиссии Министерства культуры

CHICIUC Natalia, doctor în studiul artelor și culturologie,
lector universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice,
Chișinău, Republica Moldova

Creația instrumentală de cameră a compozitorului
Gheorghe Neaga în oglinda muzicologiei autohtone

DUMITRIU George, doctor, conferențiar universitar,
Universitatea Națională de Arte George Enescu, Iași, România

Valorificarea corală a cântecului moldovenesc în creația
compozitorului Achim Stoia

GÎRBU Ecaterina, doctor în studiul artelor și culturologie,
conferențiar universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte
Plastice, Chișinău, Republica Moldova

Reactualizarea imnului *Ave verum corpus* de V. Ciolac
din perspectiva continuității tradițiilor laicizării muzicii
religioase catolice

MELINTE Ana Maria, doctor în muzică, lector universitar,
Universitatea Valahia din Târgoviște, România

Incursiune în fascinanta lume sonoră a lui Eric Withacre.
Aspecte stilistice în reveria davinciană a mașinii
zburătoare I (*Leonardo dreams of his flying machine I*)

MILYUTINA Isolda, doctor în studiul artelor, muzicolog,
Rehovot, Israel

Tema comunicării va fi anunțată ulterior

ПЛЕШКАН Ирина, лектор университетар, Институт искусств
им. А.Г. Рубинштейна, Тирасполь, Республика Молдова,
докторантка, Академия музыки, театра и изобразительных
искусств, Кишинэу, Республика Молдова

Particularități compoziționale în *Trio pentru clarinet, corn și pian* de Oleg Negruța

Композиционные особенности *Трио для кларнета, валторны и фортепиано* Олега Негруцы

ПУТИНА Анастасия, преподаватель, Институт искусств им. А.Г. Рубинштейна, Тирасполь, Республика Молдова

Tablourile simfonice *Păsările și apa* de Gh. Ciobanu: tendințe programatice în muzica contemporană

Симфонические картины *Птицы и вода* Г. Чобану: программные тенденции в современной музыке

ROȘCA Sergiu, doctor, compozitor, Germania

Tema comunicării va fi anunțată ulterior

САУЛОВА Инесса, докторантка, ассистент университет, Академия музыки театра и изобразительных искусств, Кишинэу, Республика Молдова

Соната для скрипки и фортепиано В. Чолака: поиск современных средств музыкального языка и композиционно-драматургических решений

Sonata pentru vioară și pian de V. Ciolac: în căutarea mijloacelor moderne ale limbajului muzical și a soluțiilor compozițional-dramaturgice

UNGUR Marian, doctorand, asistent universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău, Republica Moldova

CIOBANU-SUHOMLIN Irina, doctor în studiul artelor, profesor universitar, Maestru în Artă, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău, Republica Moldova

New Classical. Muzică clasică „accesibilă”

12.00–14.00

• SECȚIA II: CERCETĂRI ȘTIINȚIFICE ÎN DOMENIUL FOLCLORULUI MUZICAL

Moderator: doctor în studiul artelor, conferențiar universitar, Diana BUNEA

BUNEA Diana, doctor în studiul artelor, conferențiar universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău, Republica Moldova

Geografia expedițiilor folclorice păstrate în Arhiva de folclor a AMTAP

CERNEA Natalia, muzicolog, profesoară, Școala de Arte, Reni, Ucraina

Obiceiul colindatului în satul Anadol, raionul Izmail, regiunea Odesa, Ucraina: trecut și prezent

DRUȚĂ Andrei, doctorand, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău, Republica Moldova

Naiul în creațiile de inspirație folclorică ale lui Tudor Chiriac

GUTANU STOIAN Luminița, doctor, conferențiar universitar, director-dirijor principal al Corului de Copii si Tineret *Symbol-Jean Lupu*, dirijor-adjunct al Coralei *Nicolae Lungu* a Patriarhiei Romane, București, România

Opera basarabeana a secolului XX — de la citatul folcloric la esența spirituală autohtonă

GUTANU Stela, doctor, lector universitar, Universitatea din Pitești, Facultatea de Teologie, Litere, Istorie si Arte, București, România

Citatal folcloric în creația corală a compozitorului George Balint

GUTANU Cătălina, profesor, Pepiniera de Talente, București, România

Valorificarea folclorului național în creația lui George Enescu

IORGA Anca, doctor, lector universitar, Universitatea *Spiru Haret*, București, România

Tradițiile sătești și relația dintre dansul popular și melodia populară

IURĂȘCU Viorica, doctor, profesor universitar, București, România

Incursiune în genurile specifice creației muzicale tradiționale românești

KATSOULIS Nikolaos, profesor, Conservatorul *Phaethon*, Alexandroupolis, Grecia

Muzica tradițională de autor din Tracia ca fenomen al culturii contemporane

KOPSAS Dimitrios, director of *Odeio Kopsa*, Komotinis, Grecia

Cântecul tradițional și aspecte ale circulației acestora în mediul rural și urban

MARDARI Elena, doctorandă, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău, Republica Moldova

Cu privire la valorificarea folclorului în creația compozițională (abordare istoriografică)

MURARU Aurel, doctor, lector universitar, Universitatea Națională de Muzică din București, România

Amprenta folclorului muzical românesc asupra creației corale a lui Paul Constantinescu

SARIANIDIS Giannis, profesor, Conservatorul *Phaethon*, Alexandroupolis, Grecia

Instrumentele tradiționale din Tracia în contemporaneitate

SLABARI Nicolae, doctor în studiul artelor și culturologie, lector universitar, șef Cabinetului de folclor al AMTAP, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău, Republica Moldova

Contribuția lui Valeriu Luță în promovarea și dezvoltarea artei interpretative la țambal în Republica Moldova

STAN Alina-Lucia, doctor în muzică, lector universitar, Academia Națională de Muzică *Gheorghe Dima*, Cluj-Napoca, România

Ținutul Pădurenilor, Hunedoara, o zonă pilon pentru cercetările etnomuzicologice

TĂLĂMBUȚĂ Radu, doctorand, asistent universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău, Republica Moldova

Filonul folcloric românesc în creațiile pentru vioară ale compozitorilor din Republica Moldova

VĂLUTĂ-CIOINAC Diana, doctorandă, asistent universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău, Republica Moldova

Romanța mondenă contemporană: autori, tematică, interpreți

14.00–14.30 — Pauză de cafea

14.30–16.00

- **SECȚIA III: VALENȚE CULTURAL-ARTISTICE.
ASIGURAREA METODICO-ȘTIINȚIFICĂ
A PROCESULUI DIDACTIC ȘI A ACTIVITĂȚII
CONCERTISTICE ÎN DOMENIU**

**Moderator: doctor în studiul artelor, conferențiar universitar,
Larisa BALABAN**

AXIONOV Artur, Teacher, Levine Music and Adventist University, Washington, SUA

Max Fișman — portret de creație

AXIONOV Beno, Germania

Max Fișman: pedagog și compozitor

Макс Фишман: педагог и композитор

BUSUIOC Tatiana, doctorandă, asistent universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău, Republica Moldova

BADRAJAN Svetlana, doctor în studiul artelor, profesor universitar, Maestru în Artă, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău, Republica Moldova

Teatrul de Operă contemporan: între tradiție și inovație

КАБАКОВ Дмитрий, старший преподаватель, проректор по научно-исследовательской и инновационной деятельности, Институт искусств им. А.Г. Рубинштейна, Тирасполь, докторант, Академия музыки, театра и изобразительных искусств, Кишинэу, Республика Молдова

Realizări științifice în domeniul cercetării artei pianistice din Republica Moldova în cea de-a doua jumătate a secolului XX – începutul secolului XXI

Научные достижения в области исследования фортепианного искусства Республики Молдова второй половины XX – начала XXI века

CAZACU Oleg, doctorand, asistent universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău, Republica Moldova

Unele aspecte ale orchestrației în muzica pentru fanfare

CIORICI Margarita, doctor în studiul artelor, muzicolog, Moscova, Rusia

Promovarea creațiilor muzicale ale compozitorilor din Republica Moldova în cadrul unor manifestări culturale și profesioniste din Rusia

CURTEANU Ion, masterand, Academia de Muzică F. Liszt, Budapesta, Ungaria

Tema comunicării va fi anunțată ulterior

FILIMON Rosina Caterina, doctor în muzică, lector universitar, Universitatea Națională de Arte George Enescu (UNAGE), Iași, România

Învățământul muzical și reziliența educațională în
pandemie

GRECU Vasile, doctorand, cercetător științific stagiar, Institutul Patrimoniului Cultural, Chișinău, Republica Moldova

Dimensiunea valorilor conceptuale cu privire la
școlarizare prin intermediul pianului din Basarabia
interbelică în conceptul noilor orizonturi

HANGANU Valeriu, doctorand, asistent universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău, Republica Moldova

Concertul pentru trompetă in B și orchestră de Alexandru
Mulear: repere interpretative

LUXEMBURG Emil, M. Mus., Orchestra and Band conductor, Music Theory and Violin teacher, Children's Creative & Performing Arts Academy, San Diego, California, SUA

Arcadi Luxemburg — portret de creație

MALANETCHI Marius, masterand, Universitatea de muzică și arte interpretative din Viena, Austria

Pagini din istoria piciorului de violoncel

MÂRZAC Sergiu, doctorand, asistent universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău, Republica Moldova

Fragillissimo de Gorka Hermosa pentru acordeon — un
exemplu de abordare componistică realizată prin tehnici
de interpretare inovative

ОРЛОВА Елена, концертмейстер, Академия музыки, театра и изобразительных искусств, Кишинэу, Республика Молдова

Creațiile compozitorilor contemporani din Republica Moldova în programele clasei de trombon la instituțiile superioare de învățământ muzical

Произведения современных композиторов Республики Молдова в программах класса тромбона музыкальных вузов

ПИЛИПЕЦКИЙ Сергей, доктор искусствоведения и культурологии, солист НТОБ имени М. Биешу, лектор университета, Академия музыки, театра и изобразительных искусств, Кишинэу, Республика Молдова

Maria Cebotari în opereta clasică vieneză

Мария Чеботари в венской классической оперетте

ПИЛИПЕЦКИЙ Сергей, доктор искусствоведения и культурологии, солист НТОБ имени М. Биешу, лектор университета, Академия музыки, театра и изобразительных искусств, Кишинэу, Республика Молдова

Analiza interpretativă a creațiilor vocale de J. Strauss (fiul), în baza înregistrărilor cu Maria Cebotari

Исполнительский анализ записей М. Чеботари вокальных сочинений И. Штрауса (сына)

POSTOLACHE Inga, asistent universitar, Universitatea Ovidius, Constanța, România

Premisele apariției musicalului românesc

САВЧЕНКО Елена, концертмейстер, Академия музыки, театра и изобразительных искусств, Кишинэу, Республика Молдова

Creațiile compozitorilor contemporani din Republica Moldova în repertoriul clasei de pian în școlile de muzică

Произведения современных композиторов Республики Молдова в репертуаре фортепианного класса музыкальных школ

SIMION Aurelia, doctor în muzică, profesor universitar, Universitatea Națională de Arte George Enescu, Iași, România

Promovarea creațiilor compozitorilor basarabeni în cadrul Festivalului Muzicii Românești

SOCICAN Igor, doctorand, lector universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău, Republica Moldova

Contrabasul în contextul stilurilor de jazz *New Orleans* și *Chicago*

ȘTIUCA Petru, doctorand, lector universitar, Maestru în Artă, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău, Republica Moldova

Konzertstück op.79 pentru pian și orchestră de C.M. Weber în transcripție pentru acordeon: particularități interpretative

SURA Alexandru, școala primară *Val-Des-Ruisseaux*, Montreal, Canada

Promovarea creațiilor muzicale ale compozitorilor din Republica Moldova în cadrul unor manifestări culturale din Canada

TANASIICIUC Natalia, solistă, Teatrul de Operă si Balet Sao Carlos, Lisabona, Portugalia

Portretul Dominicăi din opera *Inima Dominicăi* de A. Stârcea. Aspecte vocale și de interpretare

TANASIICIUC Natalia, solistă, Teatrul de Operă si Balet Sao Carlos, Lisabona, Portugalia

Creația vocală a compozitorilor din Republica Moldova pe scenele profesioniste din Portugalia

TROCINEL Daniela, doctorandă, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău, Republica Moldova

Promovarea creației muzicale a compozitorului A. Mulear în cadrul unor manifestări culturale și profesioniste

TABUR Silvia, dirijor, China

Tema comunicării va fi anunțată ulterior

ВИТЮК Александр, доктор, доцент, и.о. зав. кафедрой Музыкальное искусство эстрады, Институт искусств им. А.Г. Рубинштейна, Тирасполь, Республика Молдова

Influența violei da gamba asupra construcției contrabasului și varietăților lui

Влияние контрабасовой виолы на формирование контрабаса и его разновидностей

16.00, Bl. 2, str. A. Mateevici 87, Sala 73

Sinteza conferinței

Итоги конференции

CREAȚIA COMPONISTICĂ — TRECUT ȘI PREZENT

КОМПОЗИТОРСКОЕ ТВОРЧЕСТВО — ПРОШЛОЕ И НАСТОЯЩЕЕ

ВАЛОРИФИКАЦИЯ И СОХРАНЕНИЕ ПУТЕМ ОЦИФРОВКИ МУЗЫКАЛЬНЫХ КОЛЛЕКЦИЙ АКАДЕМИЧЕСКОЙ И ТРАДИЦИОННОЙ МУЗЫКИ РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА. РЕАЛИЗАЦИЯ ПРОЕКТА (ПЕРВЫЙ И ВТОРОЙ ЭТАПЫ)

VALORIFICAREA ȘI CONSERVAREA PRIN DIGITIZARE A COLECȚIILOR DE MUZICĂ ACADEMICĂ DIN REPUBLICA MOLDOVA. DESFĂȘURAREA PROIECTULUI (PRIMELE DOUĂ ETAPE)

Larisa BALABAN,

doctor în studiul artelor, conferențiar universitar,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice,
Chișinău, Republica Moldova

Проблема сохранения культурно-художественного наследия и обеспечения свободного доступа к нему — путем создания информационных фондов, — в современных условиях приобрела особую актуальность. Целью проекта *Валорификация и сохранение путем оцифровки музыкальных коллекций академической и традиционной музыки Республики Молдова* является цифровая обработка объектов музыкального наследия — коллекций академической (одной из ее основных, важнейших областей музыкального творчества — симфонической музыки) и традиционной музыки (одного фольклорного ареала — центральной части республики), что будет способствовать их

сохранению, валорификации, научно-практической интерпретации. Наряду с цифровой обработкой партитур и аудиозаписей, на данном этапе также ведутся работы по паспортизации, каталогизации, созданию систем метадатирования этих коллекций. В рамках проекта были организованы два круглых научных стола и международная научная конференция, где обсуждались проблемы оцифровки музыкальных коллекций, современные стандарты каталогизации и принципы создания систем метадатирования неопубликованных музыкальных материалов (рукописных музыкальных партитур, клавиров, партий), роль компьютерных технологий в систематизации и хранении образцов музыкального фольклора и академической музыки и др. Особое внимание уделялось проблемам изучения фольклорных источников, развития композиторского национального музыкального творчества, его интерпретации и продвижения в сферах филармонической концертной деятельности, звукозаписи, рекламы в средствах массовой информации. Освещался и накопленный опыт в использовании произведений молдавского репертуара в сфере специального профессионального образования музыкантов-исполнителей.

В рамках проекта активизировался процесс концентрации рукописных материалов академического и традиционного музыкального наследия Республики Молдова (в том числе и в цифровом фонде, организованном в соответствии с международными критериями и стандартами), аудио/видеозаписей (включая и сочинения современных авторов Республики Молдова), данных о композиторах и их творчестве, о сочинениях композиторов и их исполнителях и др. Участники научного проекта Академии музыки, театра и изобразительных искусств (АМТИИ) приложили немало усилий по сохранению документов и коллекций, по введению в научный оборот и популяризации объектов музыкального наследия, выполняя при

этом функции Научно-информационного центра музыкальной культуры и искусства / Центра документации и исследований музыкального искусства (в том числе и современного) Республики Молдова.

Ключевые слова: культурно-художественное наследие, академическая музыка, традиционная музыка, симфоническая музыка, композиторы Республики Молдова

**ЖАНРЫ СИМФОНИЧЕСКОЙ МУЗЫКИ
КОМПОЗИТОРОВ РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА В АРХИВАХ
СОЮЗА КОМПОЗИТОРОВ И МУЗЫКОВЕДОВ
МОЛДОВЫ И МУЗЫКАЛЬНОГО ФОНДА ЗАКУПОЧНОЙ
КОМИССИИ МИНИСТЕРСТВА КУЛЬТУРЫ**

GENURILE MUZICII SIMFONICE A COMPOZITORILOR DIN
REPUBLICA MOLDOVA ÎN ARHIVELE UNIUNII
COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN MOLDOVA ŞI
ÎN FONDUL DE ACHIZIȚII AL MINISTERULUI CULTURII

Larisa BALABAN,

doctor în studiul artelor, conferențiar universitar,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice,
Chișinău, Republica Moldova

Область симфонической музыки представлена в Республике Молдове большим количеством произведений и различными жанровыми разновидностями. Среда жанров симфонической музыки — симфония, увертюра, фантазия, рапсодия, поэма, сюита и др.

В архивах Союза композиторов и музыковедов Молдовы и музыкального фонда закупочной комиссии Министерства культуры хранятся оркестровые материалы Симфонии (*Simfonia*

in Do major) Серафима Бузилэ; симфоний Соломона Лобеля (*Симфония №2, №3, №4, №5, №6, №7*); *Симфонии №1* Виталия Лоринова (Фуксмана); Симфонии Семёна Лысого; симфоний Георгия Няги (*Симфония №1, №3*); *Симфонии №6* Валерия Полякова; симфоний Павла Ривилиса (*Симфония №1* и *Симфония №2 A-Dur, «Детская»*), а также партитуры следующих сочинений: *Симфонии №1* Анфисы Федоровой; *Sinfonia in D* для большого симфонического оркестра и *Third Symphony* Дмитрия Киценко; *Симфонии в 3-х частях* для большого симфонического оркестра и *Маленькой симфонии* для симфонического оркестра Эдуарда Лазарева; *Симфоний №1* и *№2* Соломона Лобеля.

Жанр симфонической поэмы присутствует в творчестве Анатолия Кирияка (*Поет simfonic*), Эдуарда Лазарева (*Поэма для симфонического оркестра* и *Симфоническая поэма*), Александра (Шико) Муляра (*Симфоническая поэма Эхо кодр* и *Симфоническая поэма Татарбунары*), Георге (Георгия) Мусты (*Поет simfonic Evocare (Воспоминание)*), Александра Сокирянского (*Симфоническая поэма*).

Сохранились в архивах Союза композиторов и музыковедов Молдовы и музыкального фонда закупочной комиссии Министерства культуры и партитуры сюит: *Сюита для большого симфонического оркестра* Макса (Мордехая) Фишмана, *Четыре сюиты* для симфонического оркестра Эдуарда Лазарева, две сюиты Серафима Бузилэ (*Suita nr.1 pentru orchestra simfonică (microportrete)* и *Suita nr.2 pentru orchestra simfonică (microportrete)*), сюита Теодора Згуряну (*Suita nr.2 pentru orchestra simfonică*) и др.

Среди увертюров — *Увертюра для симфонического оркестра* Виталия Верхолы (партитура), *Праздничная увертюра для симфонического оркестра* Костантина Гарбаря (патитура) и др.

Для симфонического оркестра написаны 10 пьес и 6 интермеццо Эдуарда Лазарева, *Меторія (Память)* Владимира Чолака и др.

Ключевые слова: композиторы РМ, симфоническая музыка, симфония, увертюра, фантазия, рапсодия, поэма, сюита, оркестровые пьесы

SISTEMATIZARE ȘI ETAPIZARE ÎN CREAȚIA INSTRUMENTALĂ DE CAMERĂ A COMPOZITORULUI GHEORGHE NEAGA

Natalia CHICIUC,

doctor în studiul artelor și culturologie, lector universitar,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice,
Chișinău, Republica Moldova

Secolul XX, precum și începutul secolului XXI, se caracterizează printr-o permanentă accelerare a schimbărilor și a tendințelor de înnoire. Drept consecință, creatorii de artă și-au conturat căi și metode tot mai individuale de formare a unor repertorii inedite și consistente, cu lucrări autentice de o diversitate coplesitoare.

În acest context poate fi pusă în discuție activitatea componistică a lui Gheorghe Neaga. Pe lângă faptul că a izbutit — atât prin caracterul național oferit substanței muzicale, cât și prin mijloacele de expresie originale ce corespund propriei personalități — să producă mostre reprezentative pentru arta muzicală autohtonă, compozitorul a creat prolific într-un domeniu ce oferă posibilități componistice nelimitate — muzica instrumentală de cameră.

Printr-un minuțios proces de sistematizare și analiză a partiturilor de piese, sonate, trio-uri, cvartete și suite se poate

formula un cadru stilistic de distribuire a creației lui Gheorghe Neaga în trei etape. Respectiva împărțire trebuie argumentată prin constatarea unui șir de particularități distinctive în partiturile celor mai reprezentative opusuri semnate de muzician. Astfel, prima etapă (anii 1950–1960) este cea în care tânărul violonist debutează în cariera sa de compozitor sub îndrumarea mentorilor Leonid Gurov și Nachman Leib, cea de-a doua (anii 1970–1980) se caracterizează printr-o evoluție continuă spre o acumulare cantitativă și calitativă a experienței în domeniu iar cea de-a treia (anii 1990–2003) exprimă atingerea unui nivel înalt de măiestrie.

Fiecare dintre etape demonstrează o anumită poziționare a lui Gheorghe Neaga pe o axă permanent ascendentă către nou, inedit, original și profesionist. La început de cale este evidentă raportarea la sistemul de canoane ale artei muzicale relaționat în diferită măsură cu domeniul folclorului. Apoi, în plină maturitate componistică, muzicianul fuzionează tradiția cu propriile-i tentative de înnoire a întregului arsenal de mijloace necesare pentru elaborarea unui opus, cumulând elemente din ambele direcții. Iar în spatele creațiilor finale se află o gândire savantă predispusă spre reinterpretarea tuturor parametrilor de organizare a discursului muzical, dar și o ușoară schimbare de viziune oarecum influențată de emigrarea în SUA.

Cuvinte-cheie: Gheorghe Neaga, creație instrumentală de cameră, etapă

CREAȚIA INSTRUMENTALĂ DE CAMERĂ A COMPOZITORULUI GHEORGHE NEAGA ÎN OGLINDA MUZICOLOGIEI AUTOHTONE

Natalia CHICIUC,

doctor în studiul artelor și culturologie, lector universitar,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice,
Chișinău, Republica Moldova

Figura artistică a compozitorului Gheorghe Neaga reprezintă un fenomen aparte în istoria muzicii naționale, fapt dovedit mai ales de creația sa instrumentală de cameră. Autor al unui important repertoriu de miniaturi, sonate, trio-uri, cvartete și suite pentru diverse ansambluri instrumentale, acesta a tins, cu fiecare opus nou, către formularea unor concepții artistice originale. Drept răspuns, muzicologia autohtonă a încercat să îi aprecieze, de-a lungul timpului, valoarea creației și să o reflecte corespunzător prin numeroase texte din diverse categorii: articole publicistice, ediții enciclopedice de tip biografic, studii științifice și monografii.

Mai ales în perioada anilor 1970–1980, Gheorghe Neaga a fost unul dintre cei mai frecvent prezenți artiști pe paginile publicisticii autohtone. Ziare și reviste de specialitate precum *Literatura și arta*, *Gazeta de seară*, *Curierul de seară*, *Tinerimea Moldovei*, *Nistru*, *Moldova socialistă* sau *Arta* includ cronici și articole de omagiu semnate de Vladimir Axionov, Galina Cocearova, Victoria Melnic, Efim Tcaci, Nissan Shechtman, Tudor Colac ș.a.

În ceea ce privește publicațiile enciclopedice, numele muzicianului a fost inclus în unele ediții precum *Literatura și arta Moldovei*, *Enciclopedia sovietică moldovenească* sau *Enciclopedia muzicală*. Dar nu mai puțin valoroase sunt lexicoanele și cataloagele semnate sau alcătuite de Zinovii Stolear, Gleb Ciaicovschi-Mereșanu, Serafim Buzilă, Viorel Cosma, Irina Ciobanu-Suhomlin sau Larisa Balaban. Și tot la această categorie se raportează și o biobibliografie,

editată în 2001 de Biblioteca Națională a Republicii Moldova în cadrul colecției *Moldavica*.

Printre studiile științifice și monografiile informative sau documentare, unele sunt consacrate integral figurii lui Gheorghe Neaga sau anumitor creații din repertoriul său, în timp ce altele includ diverse treceri în revistă. Dintre lucrările cu caracter monografic dedicate completamente personalității muzicianului se evidențiază cele semnate de Zinovii Stolear și Evghenii Cletinici, iar studiile în care se analizează anumite opusuri cameral-instrumentale ale compozitorului sunt realizate de Izolda Miliutina, Elena Vladimirova, Svetlana Țircunova, Tatiana Berezovicova, Nadejda Cozlova, Inna Hatipova, Ruslana Roman (Sprinceanu), Olga Vlaicu, Tatiana Bolocan ș.a.

Cuvinte-cheie: Gheorghe Neaga, creație instrumentală de cameră, muzicologie

CREAȚIA INSTRUMENTALĂ DE CAMERĂ A LUI GHEORGHE NEAGA LA ÎNCEPUT DE CALE

Natalia CHICIUC,

doctor în studiul artelor și culturologie, lector universitar,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice,
Chișinău, Republica Moldova

Preocupările compozitorilor autohtoni pentru genurile muzicii instrumentale de cameră iau o amploare deosebită în anii '50-60 ai secolului XX. Pe lângă opusurile dedicate în mare parte doar pianului apar tot mai multe partituri pentru vioară și pian, pentru alte instrumente cordofone, precum și pentru unele din grupul aerofon. Aflați cât mai aproape de izvoarele folclorice — prin utilizarea speciilor, ritmurilor, modurilor și caracterelor specifice, dar și prin aplicarea preponderentă a scriiturii omofone —, compozitorii au

practicat în continuare limbajul muzical clasico-romantic, rămânând foarte atașați de sursa de inspirație, dar au reușit în același timp să încerce ușoare înnoiri pe tărâmul genurilor și formelor muzicale.

Un asemenea parcurs se constată și în cazul lui Gheorghe Neaga, a cărui activitate se găsește în respectiva perioadă chiar la început de cale componistică. Acesta se alătură cu succes colegilor săi de breaslă care descoperă potențialele înnoiri muzicale anume în baza tradiției și nicidecum prin negarea acesteia. Studiindu-i miniaturile pentru pian sau vioară și pian, sonata pentru vioară și pian și cele trei suite pentru pian, cvartetul de coarde și orchestră de cameră, toate apărute anume în aceste două decenii, se observă câteva semne distinctive ale muzicii sale din prima etapă de creație: influența folclorului și tratarea inedită a unor detalii: varietatea timbrală, expresivitatea conținutului muzical și relevarea sugestivă a temelor, originalitatea abordării principiilor arhitecturale și a tehnicilor polifonice, diversitatea materialului sonor, a desenului ritmic de dans cu formulele-i repetitive, alterarea treptelor a doua și a patra, dar și trimeri subtile la structuri modale.

Fără să includă citate sau imitații din folclor în opusurile sale de debut, Gheorghe Neaga reușește să găsească o modalitate de regândire a elementului folcloric la nivel intonațional, melodic, ritmic etc. Îmbinarea coloritului folcloric cu unele influențe romantice, impresioniste și postimpresioniste produc un conținut armonic dens și în același timp proaspăt. În ceea ce privește scrierea polifonică, se observă un șir de procedee de conducere a liniilor melodice lipsite de tehnicism deliberat și contrast tonal între vocile contrapuse, dar și o combinare a polifoniei cu omofonia, tehnica imitativă fiind aplicată în aceeași măsură cu executarea în unison.

Cuvinte-cheie: *Gheorghe Neaga, creație instrumentală de cameră, prima etapă componistică*

СОЧИНЕНИЯ ДЛЯ СОЛИРУЮЩИХ ИНСТРУМЕНТОВ В ПЕРСПЕКТИВЕ 21 ВЕКА: НОВЫЕ ОПУСЫ Г. ЧОБАНУ

LUCRĂRI PENTRU INSTRUMENTE SOLISTICE DIN
PERSPECTIVA SEC. XXI: OPUSURILE NOI SEMNATE DE
COMPOZITORUL GH. CIOBANU

Irina CIOBANU-SUHOMLIN,

doctor în studiul artelor, profesor universitar,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice,
Chișinău, Republica Moldova

2000-е годы отмечены стойким интересом Г. Чобану к области инструментальной музыки для сольных инструментов: это сочинения для деревянных духовых и клавишных инструментов. Такие работы, как *Apparition* для флейты, *Le reve. Impromptu* и ... *cette fois-ci a Paris. Fantasia quasi una sonata* для фортепиано, *Expanding Space I и II* для аккордеона, а также несколько пьес для Хельдер тенора — *The Meditation and Games, Genesis, The Game of the Reflected Light, Contemplation the wild plum blossoms in gwangyang* уже нашли своих исполнителей, была сделана аудио и видеозапись, и многие из пьес получили «прописку» в интернете, на каналах исполнителей и самого композитора в youtube. Композитор особенно выделяет сочинения для аккордеона и пьесу *Le reve. Impromptu* для ф-но.

Повышенное внимание Г. Чобану к области сольной инструментальной музыки не стало неожиданностью ни для исполнителей, ни для музыковедов, отслеживающих ход событий в области современного композиторского творчества и исполнительства в Республике Молдова. Упомянутые сочинения продолжают линию, начатую более ранними экспериментальными пьесами композитора, такими как *Simboluri triste* для кларнета соло, *Spatium sonans* для флейты соло, *Звуковые этюды 1, 2* для кларнета, *De sonata meditor* для

ф-но, быстро завоевавшие популярность у исполнителей и вызвавшие интерес музыковедов.

Автор исследует причины возросшего внимания композитора к сочинениям для инструментов соло, а также факторы, способствовавшие концертной востребованности новых работ. Одной из причин такого творческого всплеска, по-видимому, стал факт тесного сотрудничества композитора с исполнителями: сочинения пишутся в расчете на исполнительские возможности инструменталистов. Возросшее мастерство исполнителей в области интерпретации сочинений современной стилистики, а также возможности международной интернетной коммуникации способствуют творческим тандемам композитор — исполнитель необходимого профессионального уровня.

Исследователь предлагает несколько объяснений изменившейся коммуникативной ситуации, способствующей созданию и продвижению сольных музыкальных сочинений. Дело не только в известной мобильности сольных исполнителей и более простых условиях, необходимых для их аудио- и видеозаписи, в отличие от записи многосоставных ансамблей и оркестров, хотя это позволяет композитору в кратчайшие сроки проверить свои сонорные идеи.

Можно утверждать, что сочинения для сольных инструментов стали результатом *целостного постижения* композитором этой области, включающего понимание природы различных инструментов, знание их технических возможностей и особенностей современной трактовки, глубокое проникновение в саму сущность инструментального исполнительства, а также осмысление их потенциала с позиций современных композиторских техник.

Ключевые слова: *Г. Чобану, композитор, сольные инструменты, музыкальные произведения, современное исполнительство*

ISSUES OF MUSICOLOGICAL VALORIZATION AND RESEARCH IN MODERN GREEK ART MUSIC OF THE 19TH CENTURY

PROBLEME DE CERCETARE ȘI VALORIFICARE MUZICOLOGICĂ A MUZICII SECOLULUI AL XIX-LEA ÎN ARTA CONTEMPORANĂ GRECEASCĂ

Demosthenes FISTOURIS,

adjunct lecturer in the Department of Music Studies, University of *Ioannina* and the Department of Music Studies, European University Cyprus, the main instructor of an e-learning course in lifelong education on History of Opera at the National and Kapodistrian University of Athens, Greece

The history of Modern Greek art music essentially begins in the early 19th century from the Ionian Islands. By the liberation of Greece from the Ottoman yoke and the creation of the New Greek state, the music creativity gradually shifted to Athens, which had been developing into a cultural center. Over the years, many remarkable works by eminent Greek composers also had an international impact.

As regards the valorization of all this musical creativity, today, in Greece, the musicological research has shown a remarkable work and continues undeterred by the miscellaneous obstacles. Indeed, the procedure of research is hard and has to face various issues. For example: a) a significant quantity of music material, such as scores, documentation papers et.al are still missing, b) the digitization of important archival material has not been completed, and c) many personal collections and archives are still unused and inaccessible, containing valuable material that can shed light on research and lead to revisions.

This paper tries to present a brief overview of musicological research in Greece for the music of the 19th century and to address issues of archiving, digitization, evaluation and finally to present the new perspectives, both in the research and in the musical revival of significant works by Greek composers of the 19th century.

Keywords: *the history of Modern Greek art music, the works by eminent Greek composers, the musicological research in Greece for the music of the 19th century*

CARACTERISTICA GENERALĂ A CICLULUI VOCAL-SIMFONIC *EU SUNT TU* DE PAVEL GAMURARI PE VERSURILE POETULUI ROMÂN NICHITA STĂNESCU

Pavel GAMURARI,

doctor în arte, lector universitar,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice,
Chișinău, Republica Moldova

Fiind unul din cei mai importanți poeți români care s-au afirmat după cel de-al doilea război mondial, Nichita Stănescu face parte din personalitățile de primă mărime în patrimoniul literaturii române, ce și-a format un stil poetic inconfundabil, utilizând un limbaj de factură neo- și post-modernistă în care se regăsesc bogate și diverse resurse stilistice.

Tema centrală a versurilor selectate pentru ciclul *Eu sunt Tu* este iubirea — versul stănescian este recunoscut prin diversitatea pe care o oferă acestei sfere eterne, iubirea fiind surprinsă în ipostaze neașteptate, originale, — de la cea adolescentină, nebunatică, sălbatică, la una plină de sensibilitate, de gingășie și grație infinită.

Ciclul cuprinde 5 părți, fiecare fiind scrisă pe unul din poemele stănesciene selectate. Prin păstrarea titlurilor poemelor (I. *Leoaică tânără, iubirea...*; II. *Nimic nu este altceva*; III. *Poveste sentimentală*

IV. *Numai o clipă*; V. *Scurtă vorbire*) se remarcă o primă particularitate a abordării componistice, ce indică faptul tendinței de păstrare atât al titlului, a semanticii textelor, cât și a limbajului simbolist-figurativ al acestora. Transpunerea muzicală a versurilor marelui poet pune în fața compozitorului mai multe sarcini, cea mai importantă fiind, în opinia mea, legată de semantica versului său, cuprinsă în mod plastic prin celebrul *Necuvintele*. Compozitorul caută să redescopere *necuvintele*, să le „elibereze” din „menghina” verbului prin identificarea și asocierea acestora cu anumite sonorități timbrale sau prin alte modalități și procedee de expresie muzicală, în urma cărora ele capătă noi dimensiuni semantice, nebănuite, ascunse în adâncul ființei și conștiinței umane. În acest sens, ne-am propus să desprindem, în cadrul formei de ciclu vocal-simfonic, complexe și multiple semnificații ale versului stănescian, pornind de la tematica iubirii.

Având în vedere amploarea și forța emotivă a poemelor stănesciene, ce ating straturi profunde ale ființei umane, considerăm că limbajul și mijloacele de expresie abordate în muzica ciclului se încadrează în tendințele postmoderniste de factură expresionistă. La baza acestora se află sonoritatea și energia vocii umane, cu posibilități de expresie timbrale de o largă diversitate – de la vocalizarea muzicală, la intonația vorbită, declamată, de la strigătul disperat la șoaptă. Astfel, melodica vocală capătă trăsături „non-vocale” — disonanțe, salturi abrupte, cromatizare etc., pierzând din calitățile sale de cantilenă iar ritmica regulamentară se supune unor rigori diferite, bazate pe sincope și accentuări complexe.

Interpretarea componistică muzicală a poemelor alese înglobează conținuturile universului poetic stănescian care se caracterizează prin înalte dimensiuni filozofice, pentru ciclul vocal-simfonic fiind selectate versuri care sintetizează mai multe simboluri și alegorii obsesive ale poeziei lui N. Stănescu.

Textura orchestrală a lucrării îmbină în mod organic scriitura tradițională precum dublări ale vocilor, imitații libere scurte,

contrapunctarea vocilor, etc. și scriitura nouă, de natură sonoristică sau aleatorică, iar rolul orchestrei în ciclul vocal-simfonic *Eu sunt Tu* nu se limitează la acompanierea soliștilor, la dialogarea simplă sau la ilustrația muzicală, autorul susținând ideea că muzica poate dinamiza mesajul poetic al textului.

Cuvinte-cheie: *Pavel Gamurari, Nichita Stănescu, compozitori din Republica Moldova, poeți români, patrimoniul literaturii române, ciclul „Eu sunt Tu”*

VALORIFICAREA PRIN EDITARE A NOILOR CREAȚII COMONISTICE

Pavel GAMURARI,

doctor în arte, lector universitar,

Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice,

Chișinău, Republica Moldova

Pe parcursul ultimilor ani, Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din Moldova (UCMM) a editat o serie de culegeri de lucrări ale compozitorilor din Republica Moldova și România, și anume: *Creații pentru ansambluri camerale* (Vol. I–IV), *Album de piese pentru violoncel*, *Album de piese pentru clarinet și pian*, *Album de piese pentru pian*, *Album de piese pentru helder tenor*, *Album de piese pentru instrumentele de percuție*. Aceste ediții au scopul de a completa patrimoniul muzical. Logica este simplă: o lucrare scrisă urmează a fi editată în vederea interpretării ulterioare. Pe lângă procesul de completare, edițiile se încadrează în fenomenul definit ca „documentare”, ce se prezintă a fi complex și multilateral. Astfel, documentarea unui domeniu într-o anumită epocă ar trebui să presupună aflarea a tot ce se referă la acesta, pentru posteritate. Dacă ar fi să ne referim, de exemplu, la documentarea fenomenului naturii denumit „flora” a unui teritoriu concret, atunci aceasta ar trebui să

cuprindă o gamă de specii — de la plantele erbacee la flori și alte specii ale lumii vegetale. Extrapolând noțiunea pe domeniul patrimoniului muzical în legătură cu edițiile în cauză, am putea realiza rolul pe care și l-a asumat UCMM în procesul de documentare a mostrelor de înalt nivel profesional ce aparțin muzicii academice naționale — partituri fără de care această categorie de muzică ar putea să lipsească din tabloul cultural general al timpului prezent. Prin aceasta, UCMM își impune viziunea asupra necesității de a documenta mostre care reprezintă creația muzicală profesionistă — lucru de importanță majoră în situația când în Republica Moldova nu există alte foruri având în vizorul politicii domeniul respectiv, iar compozitorii, membrii breslei, nu dispun de posibilitatea editării din motive lesne de înțeles.

UCMM, reprezentând forul de experți în domeniul creației muzicale profesioniste, vine cu propuneri de editare-documentare a lucrărilor de muzică academică, fără de care tabloul producției componistice, precum și fenomenul de documentare sunt incomplete. Sunt cunoscute eforturile unor muzicieni și cercetători în vederea identificării și restaurării manuscriselor aparținând compozitorilor din epocile trecute, chiar și din vremurile când deja existau posibilități de a le edita, în centrele de cultură muzicală. Credem că astăzi, având în vedere progresul tehnologic, ar fi un paradox ca domeniul la care ne referim să rămână nedocumentat.

O altă funcție a edițiilor se referă la stimularea interesului pentru interpretarea scenică a creațiilor noi. Chiar dacă în momentul de față există mai multe dificultăți în acest sens, creațiile editate, reprezentând un patrimoniu cultural existent și documentat, își găsesc locul în bibliotecile de specialitate, în centrele de cultură, în instituțiile de învățământ artistic etc. astfel încât valorificarea concertistică de către noile generații de interpreți, pedagogi, cercetători a acestora, nu va întârzia.

Astfel, prin editarea volumelor de creații ale compozitorilor contemporani, UCMR își îndeplinește funcțiile asumate cu referire la îmbogățirea, propagarea și documentarea patrimoniului muzical.

Cuvinte-cheie: compozitori, arta componistică, ansamblu camerale, muzică contemporană, patrimoniu, documentare, stimulare

REACTUALIZAREA IMNULUI AVE VERUM CORPUS DE V. CIOLAC DIN PERSPECTIVA CONTINUITĂȚII TRADIȚIILOR LAICIZĂRII MUZICII RELIGIOASE CATOLICE

Ecaterina GÎRBU,

doctor, conferențiar universitar,

Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice,

Chișinău, Republica Moldova

Reprezentant al componisticii contemporane din Republica Moldova, Vladimir Ciolac propune o tratare originală a tematicii religioase, acest fapt constituind izvorul ideatic fundamental ce-i traversează întreaga creație. Stratul religios reprezintă sursa centrală a muzicii sale, ce se manifestă prin larga și bogata diversitate a abordărilor genuistice pe parcursul întregii sale activități artistice. Modalitățile variate de a integra, în diferite genuri și specii ce aparțin anumitor branșe ale muzicii eclesiastice, intensele sale căutări de ordin religios, constituie pilonul spiritual, de o profundă originalitate artistică, al creației sale.

Abordarea genurilor muzicii catolice de către compozitorul V. Ciolac în creația sa, vorbește despre faptul că autorul nu se limitează doar la realizările artistice ce se înscriu în cadrul tradiției ortodoxe, dar face o tentativă reușită de a expune viziunile și aspirațiile proprii în muzica religioasă de rit catolic. Extinderea

preocupărilor creative în spațiul muzicii catolice dovedește faptul că autorul posedă un spectru vast de cunoștințe nu doar în domeniul ortodoxiei dar și în cel al cultului catolic. Reactualizarea cântărilor bisericești din cadrul cultului catolic devine una din preocupările de bază ale compozitorului V. Ciolac, fapt confirmat prin lista destul de bogată a lucrărilor înscrise în portofoliul autorului. Imnul *Ave Verum corpus* (lat. *Ave Verum Corpus* — Bucură-te, Corp Adevărat) este destinat să fie cântat la slujbele divine în cadrul sărbătorii cunoscute sub denumirea *Corpus Christi*, în timpul comuniunii. Sărbătoarea catolică legată de Trupul Binecuvântat și Sângele lui Hristos reprezintă un eveniment important în cadrul cultului catolic, astfel, pe parcursul mai multor secole, textul acestei rugăciuni a servit drept sursă de inspirație inepuizabilă pentru compozitorii din diferite țări și epoci, printre care Guillaume Dufay, Josquin des Prez, Giovanni Pierluigi da Palestrina, iar una dintre cele mai cunoscute fiind motetul lui W.A. Mozart *Ave Verum Corpus* în tonalitatea *D-dur*, compus în anul 1791 pentru spectacolul prilejuit de sărbătoarea zilei Corpus Christi. Această lucrare este considerată, pe bună dreptate, una dintre cele mai frumoase ale lui Mozart și una dintre cele mai relevante lucrări bisericești ale sale.

Pornind de la ideea compozitorului rus V. Martînov despre fenomenul *spațiul sacral nou* ce reprezintă o încercare de a se opune dezmembrării lumii contemporane pe calea creării unei sinteze culturale noi, ea se realizează la intersecția diverselor tradiții și culturi, îmbinarea cărora formează o multitudine de contexte culturale noi, ce se leagă într-un text unic multidimensional, cu scopul lărgirii *spațiului sacral*, existent în liturghie, în afara ei și a spațiului. În acest context, reactualizarea genurilor muzicii catolice de către compozitorul V. Ciolac constituie o încercare de a modela la un alt nivel tematica religioasă reliefată de speciile tradiționale vechi în cadrul muzicii contemporane ce se desfășoară în zona *spațiului sacral nou*.

Cuvinte-cheie: compozitori din Republica Moldova, Vladimir Ciolac, Ave Verum Corpus, muzica religioasă

TROMPETA ÎN CREAȚIA COMPOZITORILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA: PRIVIRE GENERALĂ

Dumitru HANGANU,

doctorand, asistent universitar,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice,
Chișinău, Republica Moldova

Creația compozitorilor din Republica Moldova în perioada postbelică reflectă tendința și interesul compozitorilor pentru experimentări, lărgirea spațiului genuistic și abordarea creativă a diferitor instrumente muzicale, care aparțin atât domeniului muzicii literate, cât și populare. Trompeta este un instrument solicitat în ambele cazuri. Până în prezent au fost scrise de către compozitorii autohtoni peste 20 de creații de diferit gen, în care trompeta are un rol important în dramaturgia muzicală, ne referim la muzica camerală și pentru instrument solo și orchestră. De asemenea, în domeniul muzicii populare există lucrări valoroase scrise pentru trompetă de compozitori consacrați, muzicieni-interpreți sau prelucrări pentru acest instrument. Analiza acestora ne va permite să înțelegem modalitățile de valorificare ale posibilităților tehnico-expressive ale trompetei de către diferiți compozitori.

Cuvinte-cheie: compozitori din Republica Moldova, creații din perioada postbelică, trompeta în creația compozitorilor din Republica Moldova

ИЗУЧЕНИЕ ЯВЛЕНИЯ *МЕТАМОДЕРН* ПО МАТЕРИАЛАМ НОВЕЙШИХ ИСТОЧНИКОВ

STUDIAREA FENOMENULUI *METAMODERNULUI* ÎN BAZA UNOR MATERIALE DIN CELE MAI NOI SURSE

Елена МИРОНЕНКО,

доктор хабилитат искусствоведения и культурологии,
профессор университетар,
Академия музыки, театра и изобразительных искусств,
Кишинэу, Республика Молдова

Какой бы сложной не была современная жизнь, какие бы катаклизмы, масштабные эпидемии, войны, бедность, экологические и природные катастрофы не преследовали всё человеческое сообщество, культура и искусство не стоят не месте, а очень быстро адаптируются к новым жизненным условиям, отражаясь в появлении новых направлений, тенденций, стилей, в которых необходимо ориентироваться каждому культурному индивидууму. Задача данных тезисов — дать краткое введение в новые понятия *метамодерн* и *метамодернизм*, опираясь на материалы новейших научных источников, главный из которых — книга композитора и пианистки из Санкт-Петербурга Настасьи Хрущёвой *Метамодерн в музыке и вокруг неё*, изданная в 2020 году и ставшая научным бестселлером. Кроме этого, издано много рецензий, эссе, статей на тему метамодерна. Данное большое информационное поле, включая электронные издания и дискуссии в сети интернета, позволяет несколько прояснить следующие положения:

1. Время возникновения явления метамодерна, стремительно ворвавшегося и быстро набравшего популярность благодаря изданным манифестам голландцев Тимотеуса

Вермюлена и Робина ван ден Аккера в 2010 году и философа Люка Тёрнера в 2011 году.

2. Что означает явление *метамодерна*? Определений ему множество, так как в научный контекст музыковедения и искусствоведения он пока не вошёл вплотную, а «остаётся, по словам Н. Хрущёвой, скорее словесным мемом взрослеющих хипстеров, чем общепринятым термином научного сообщества. О метамодерне поёт *Монеточка*». Метамодерн пока нельзя назвать стилем, художественным направлением, но можно считать глобальной ментальной парадигмой или состоянием современной культуры. Принято уже различать термин *метамодерн*, как состояние культуры, от термина *метамодернизм*, как определение искусства эпохи метамодерна.

3. Актуальные названия метамодерна на сегодня: *новая душевность, новая искренность, новый романтизм, новый гуманизм, перформатизм, новая современность, постпостмодернизм*.

Ключевые слова: *культура, искусство, метамодерн, метамодернизм, современная жизнь, новейшие источники*

**КОМПОЗИЦИОННЫЕ ОСОБЕННОСТИ ТРИО ДЛЯ
КЛАРНЕТА, ВАЛТОРНЫ И ФОРТЕПИАНО
ОЛЕГА НЕГРУЦЫ**

**PARTICULARITĂȚI COMPOZIȚIONALE ÎN TRIO PENTRU
CLARINET, CORN ȘI PIAN DE OLEG NEGRUȚA**

Ирина ПЛЕШКАН,

лектор университета,

Институт искусств им. А.Г. Рубинштейна,

Тирасполь, Республика Молдова,

докторантка,

Академия музыки, театра и изобразительных искусств,

Кишинэу, Республика Молдова

Олег Негруца — молдавский композитор старшего поколения, один из признанных патриархов отечественной композиторской школы, автор большого числа камерно-инструментальных сочинений. В их числе — два фортепианных трио: первое — *Трио для кларнета, валторны и фортепиано* — было написано в 1993 году, а в 2004 композитор создает трио для классического состава — фортепиано, скрипка, виолончель.

Настоящая статья посвящена *Трио для кларнета, валторны и фортепиано*, написанному в 1993 году. Цель автора состоит в выявлении особенностей трактовки композиции данного сочинения. В рамках двухчастного цикла, основанного на темповом и образном контрасте, О. Негруца создает индивидуализированную структуру, синтезирующую классические и фольклорные принципы композиции.

Ключевые слова: фортепианное трио, Олег Негруца, композиция, архитектоника, форма

**СИМФОНИЧЕСКИЕ КАРТИНЫ *ПТИЦЫ И ВОДА*
Г. ЧОБАНУ: ПРОГРАММНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ В
СОВРЕМЕННОЙ МУЗЫКЕ**

TABLOURILE SIMFONICE *PĂSĂRILE ȘI APA*
DE GH. CIOBANU: TENDINȚE PROGRAMATICE
ÎN MUZICA CONTEMPORANĂ

Анастасия ПУТИНА,

преподаватель, Институт искусств им. А.Г. Рубинштейна,
Тирасполь, Республика Молдова

В статье исследуется сочинение *Птицы и вода* Геннадия Чобану в контексте современных программных тенденций. На разных масштабных уровнях — фоническом, синтаксическом и композиционном — в произведении действует система средств, конкретизирующая программный замысел. Фонический уровень включает звукоизобразительные элементы: птичьи выкрики, удары-столкновения, краткие сонорные всплески, жалобные всхлипывания. На синтаксическом уровне большое значение приобретают музыкальные символы, в роли которых выступают «птичьи мотивы», сонорный тематизм батальных сцен, тема плача в центральном разделе и мотив SOS. Они способствуют более глубокому раскрытию авторской концепции и восходят к ассоциативному содержательному слою.

На композиционном уровне представлена контрастно-составная форма, где каждому сюжетному повороту соответствует собственный раздел — пролог, две батальные сцены, картина «похорон» и эпилог. В драматургии произведения они имеют различный семантический «вес». Так, заключительная часть формы самая протяженная и занимает почти треть композиции, начинаясь в точке золотого сечения. Она становится центром тяжести, к которому движется все

развитие — в этом реализуется волновой тип драматургии. На втором плане, в содержательном аспекте, проявляется концентрическая структура с центральным разделом «сценой оплакивания». Вокруг нее выстраиваются две арки: внешняя содержит пролог и эпилог, а внутренняя — две битвы-столкновения.

Таким образом, музыкальные средства на всех масштабных уровнях — от конкретно-звуковых до тематических и структурных — работают на раскрытие программного содержания произведения, в котором за оболочкой сказочного сюжета-притчи кроется глубокая экзистенциальная концепция и апокалипсическая семантика. Композитор стремится отразить собственное понимание мира, обращаясь к вечным проблемам бытия, культуры, духовности. Подобная широкая эτικο-философская сфера становится ключевой для творчества Г. Чобану.

Ключевые слова: творчество Г. Чобану; симфоническая картина; программность; концепционность

**NICOLO METAXA ZANIN (1824–1907): MARCO BOZZARIS.
MELODRAMA IN TRE ATTI. ON THE OCCASION OF THE
BICENTENNIAL OF THE HELLENIC REVOLUTION**

NICOLO METAXA ZANIN (1824-1907): MARCO BOZZARIS.
MELODRAMĂ ÎN TREI ACTE. CU PRILEJUL
BICENTENARULUI REVOLUȚIEI ELENE

Athanasios TRIKOUPIS,
Doctor, Associate Professor and Dean,
School of Music Studies,
University of Ioannina, Greece

The musicological research recently brought to light the melodrama *Marco Bozzaris* by the composer, Nicolo Metaxa Zanin. Born on the island of Cephalonia in 1824, he belongs to the masters of the first generation after the revolution of 1821 and was raised next to its top executives. From his family emerged important members of the *Society of Friends (Filiki Eteria)*, such as Marinos Metaxas and his brother, Konstantinos, who led the Battle of Lala. Also, his mother's brother, Gerasimos Fokas, recruited at his own expense a corps of Cephalonians with whom he participated in various battles during the Revolution.

According to the data so far, this work, the libretto of which was published in 1854, is supposed to be the first Hellenic melodrama based thematically on the Hellenic Revolution. Only a few excerpts of the melodrama were presented in theaters of Cephalonia and Zakynthos in the 19th century. Due to the dispersion of the composer's archive, today we have at our disposal only the first two of the three acts.

The compositional style used by Metaxa is clearly influenced by his teacher's technique. He was a student of the Italian composer Saverio Mercadante (1795–1870) at the Conservatory of Naples from 1842 to 1846. Metaxa served Hellenism in various ways such as composer with his work, as a music educator nurturing hundreds of young people in the Philharmonic School of Cephalonia, as conductor with his continuous artistic activity and as a member of the Political Party of Radicals with the aim of uniting the Ionian Islands with Hellas (Greece).

Keywords: *the melodrama „Marco Bozzaris”, composer, Nicolo Metaxa, the first Hellenic melodrama*

ДИАЛОГ СТИЛЕЙ В ПРОИЗВЕДЕНИИ С. ПЫСЛАРЬ *ANGEL OF THE NORTH*

DIALOGUL STILURILOR ÎN CREAȚIA *ANGEL OF THE NORTH* DE S. PÎSLARI

Светлана ЦИРКУНОВА,

доктор искусствоведения, профессор университета,
Академия музыки, театра и изобразительных искусств,
Кишинэу, Республика Молдова

Написанное в 2019 г. произведение для струнного оркестра *Angel of the North (Ангел Севера)* С. Пысларь привлекательно глубиной содержания и убедительностью его воплощения. Связанное своим происхождением с впечатлением от одноименной скульптуры английского мастера-модерниста Э. Гормли, установленной при въезде в город Гейтсхед в северо-восточной части Британии, это сочинение приобретает черты обобщенной программности. В трактовке главной мысли опуса композитор солидарен с автором монумента: «Мой ангел передает ощущение напряженности, размаха и опасности, которые сопутствуют жизни в конце нашего столетия, когда выжить — дело непростое».

Одним из важнейших способов создания атмосферы тревоги и драматизма в произведении С. Пысларь становится претворение идеи диалога как диалектического взаимодействия разных элементов, граней, сторон и уровней композиции. При большой общей звуковысотной шкале рельефно выявляется регистровый контраст высоких и низких струнных инструментов; в гармонических средствах примечательно противопоставление диатонической консонантности и кластерной диссонантности; яркий тематизм соседствует с атематическими конструкциями и т.д.

Наиболее заметные антитезы реализуются в стилевой координате *Ангела*. Композитор подразделяет средства выразительности на два полюса: барокко и современность. Первые выражаются в аллюзии на музыку И.С. Баха, в цитировании арии-жалобы *O Let me weep* из оперы Г. Перселла *Королева фей*, в применении сложной контрапунктической разработки одной из музыкальных тем. Стилиевые признаки современности проявляются в свободном сочетании разных форм организации материала (гармоническая тональность, модальность, атональность, элементы додекафонной техники), в обдуманном использовании жанровых семантических лексем (остинато, вальс, плач).

Динамическое сопряжение названных стилевых компонентов диалога способствует созданию остро накаленной драматургической конструкции симфонического творения С. Пысларь.

Ключевые слова: *Снежана Пысларь, Энтони Кормли, струнный оркестр, программность, диалог*

NEW CLASSICAL. MUZICĂ CLASICĂ „ACCESIBILĂ”

Marian UNGUR,

doctorand,

Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice,
Chișinău, Republica Moldova

Irina CIOBANU-SUHOMLIN,

doctor în studiul artelor, profesor universitar,

Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice,
Chișinău, Republica Moldova

Genul *New Classical*s sau *New Classics* (a nu se confunda cu neoclasicismul) este adesea tratat ca un sub-gen al New Age și este uneori menționat ca un melanj de muzică clasică și lounge (*Easy listening*). Succesul francizei postului de radio comercial *Classic FM* precum și introducerea unui gen nou — *New Classical* — indică asupra faptului că un nou tip de muzică clasică ia avânt, în paralel cu schimbarea rapidă a percepției publicului de masă cu referire la ceea ce este numit muzica clasică.

Acest tip de repertoriu ce explorează zona calmului este mult mai compatibil, asemuindu-se unui fundal sonor. Repertoriul respectiv modelează conceptul de muzică ”clasică”, reducând-o la o cantitate de caracteristici imprevizibile sau nefamiliare, accesibile publicului larg, în special, tineretului. Familiarizarea joacă un rol important în concepția genului, motiv pentru care mulți artiști efectuează adaptări de tip clasic ale melodiilor celebre de gen pop sau rock, pe lângă utilizarea sunetului acustic/orchestral. Exemple în acest sens constituie formațiile *2Cellos* sau *The Piano Guys* care încearcă să satisfacă gusturile publicului pentru „noua muzică clasică”.

Același public reprezintă grupul țintă al concertelor de muzică de film și de jocuri video care se bucură de o răspândire

rapidă. Multe dintre orchestrele simfonice își construiesc programele centrate în mod special pe repertoriul muzicii de film, fenomenul devenind unul internațional. Un exemplu elocvent ar fi concertele cu muzica pentru jocul video *Final Fantasy* al muzicianului japonez Nobuo Uematsu. Conform sondajul *Hall of Fame*, Nobuo Uematsu a fost în Top 10 timp de trei ani, alături de marii maeștri clasici precum și de compozitori de coloane sonore de jocuri video. În 2015 a fost pe locul 9, aflându-se între Concertul pentru clarinet al lui Mozart și *Simfonia pastorală* de Beethoven.

Compozitorul galez Karl Jenkins, potrivit unui sondaj recent, este cel mai interpretat compozitor în viață din lume. Lucrările sale pentru orchestră simfonică și cor sunt interpretate în mod regulat în întreaga lume. Misa *The Armed Man: A Mass for Peace* a fost interpretată de peste 2750 de ori în 50 de țări de la prima lansare în 2001. Imaginea sa de compozitor de muzică clasică este întărită prin utilizarea orchestrei simfonice și a corului, precum și a textelor liturgice. Una dintre cele mai populare lucrări ale sale de muzică sacră este *Stabat Mater* (2008), în care textul din secolul al XIII-lea *Stabat Mater dolorosa* se îmbină cu muzică într-o manieră neconvențională, prin utilizarea unor moduri caracteristice pentru Orientul Mijlociu, precum și a instrumentelor de suflat ca neyul, dudukul armean și instrumentelor de percuție ca darbuka, doholla sau riq. Lucrarea cuprinde texte cântate în engleză, ebraică, latină, greacă și aramaică.

Astfel, pentru K. Jenkins, utilizarea instrumentelor etnice în *Stabat Mater* aduce o anumită contribuție la extinderea conceptului medieval, amplificat la dimensiuni interculturale globale.

Cuvinte-cheie: *New Classical, Classic FM, Nobuo Uematsu, Karl Jenkins, The Armed Man, Stabat Mater*

CULTURA TRADITIONALĂ ÎN CONTEMPORANEITATE

ТРАДИЦИОННАЯ КУЛЬТУРА И СОВРЕМЕННОСТЬ

CU PRIVIRE LA PROBLEMELE SALVGĂRDĂRII PATRIMONIULUI IMATERIAL

Svetlana BADRAJAN,

doctor în studiul artelor, profesor universitar,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice,
Chișinău, Republica Moldova

Patrimoniul cultural, în general, este definit ca fiind format din totalitatea bunurilor care reprezintă o mărturie și o expresie a valorilor, credințelor, cunoștințelor și tradițiilor naționale, indiferent de regimul de proprietate al acestora. Patrimoniul imaterial, în particular, reprezintă tradiții și expresii orale, inclusiv limbajul ca vector al patrimoniului cultural intangibil, literatură, artă culinară, muzică, cântec, dans, sunete, jocuri, mitologie, ritualuri, obiceiuri, abilitățile și meseria ancestrală, precum și instrumentele, obiectele, artefactele și spațiile culturale asociate cu ele, permițând perpetuarea identității culturale orale și populare, martor la apartenența la curente de civilizație naționale sau universale. Dintre problemele actuale legate de patrimoniul intangibil este cea legată de pierderea unui imens strat al acestuia în virtutea dispariției generațiilor purtătoare și necesitatea realizării unor investigații de teren de urgență; de asemenea starea arhivelor de patrimoniu existente, lipsa surselor materiale necesare de a pune în valoare materialele de arhivă, la acestea se adaugă kitsch-ul, comercialul ș.a. Cert este faptul că patrimoniul joacă un rol important în modelarea viitorului. Iar

salvgardarea și valorificarea acestuia oferă ocazia de a descoperi diferențele noastre culturale, de a păstra identitatea etnică și de a iniția un dialog despre ceea ce este comun pentru noi. Unitate prin diversitate este formula civilizației umane în contemporaneitate, iar valorile de patrimoniu contribuie nemijlocit la realizarea acestei viziuni a societății moderne.

Cuvinte-cheie: patrimoniul cultural, problemele salvagădării patrimoniului imaterial, patrimoniul muzical din Republica Moldova

GEOGRAFIA EXPEDIȚIILOR FOLCLORICE PĂSTRATE ÎN ARHIVA DE FOLCLOR A AMTAP

Diana BUNEA,

doctor în studiul artelor, conferențiar universitar,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice,
Chișinău, Republica Moldova

Se știe că arhiva de folclor a AMTAP deține documente sonore de o valoare inestimabilă, colectate pe parcursul a circa 30 de ani de activitate a profesorilor, colaboratorilor și studenților acestei instituții. Articolul se referă în special la aria geografică în care s-au desfășurat investigațiile de teren, ce acoperă, practic, întreg spațiul Republicii Moldova. De asemenea, aici se păstrează folclor muzical înregistrat în unele localități din România cât și din sate locuite de români din Ucraina și Rusia. Va fi prezentată o listă de localități, și anii când au avut loc expedițiile și conducătorii acestora.

Cuvinte-cheie: expediție folclorică, investigație de teren, folclor muzical, arhivă de folclor

OBICEIUL COLINDATULUI ÎN SATUL ANADOL, RAIONUL IZMAIL, REGIUNEA ODESA, UCRAINA: TRECUT ȘI PREZENT

Natalia CERNEA,
muzicolog, profesoară, Școala de Arte,
Reni, Ucraina

În articol este prezentat obiceiul colindatului din satul Anadol, cu o populație majoritară de români, care au păstrat încă numeroase obiceiuri de peste an, ce pot fi documentate până în prezent. Autorul descrie obiceiul calendaristic păstrat practic integral de-a lungul secolelor, formele vechi fiind reconstruite după povestirile locuitorilor satului, în expedițiile folclorice personale. Sunt prezentate și câteva transcrieri ale colindelor, păstrate în memoria băștinașilor și practicate până în prezent. Totodată, se menționează dispariția unor momente organizatorice din cadrul obiceiului precum gruparea în cete a flăcăilor conform amplasării geografice (în cadrul satului), cuvântarea primarului și binecuvântarea preotului nemijlocit înaintea mersului cu colinda.

Se constată o sporire a interesului pentru valorificarea patrimoniului cultural tradițional material și imaterial, specific zonei folclorice date din Sudul Basarabiei. În acest scop are loc reconstruirea și promovarea obiceiurilor calendaristice din zonă, atât prin realizarea spectacolelor în cadrul diferitor manifestări și proiecte culturale, cât și prin efortul personal al artiștilor profesioniști, originari din satul Anadol.

***Cuvinte-cheie:** colindat, reconstruirea obiceiului, promovare, valorificare, transcriere folclorică*

AUREL STROE — PERSONALITATE MARCANTĂ A MUZICII ROMÂNESTI MODERNE

Petruța Maria COROIU,

doctor habilitat, profesor universitar,

Universitatea *Transilvania*,

Brașov, România

Fiind unul dintre cei mai importanți compozitori, gânditori și profesori români din a doua jumătate a sec. al XX-lea, ilustru reprezentant al gândirii moderne europene și românești cu amplitudine spirituală, Aurel Stroe a ajuns — deși trecut la cele veșnice în 2008 — la momentul aniversar la care ar fi împlinit 90 de ani de la nașterea sa (5 mai).

Cadru didactic universitar al Universității Naționale de Muzică București până la plecarea sa în Germania, Aurel Stroe a predat orchestrație și compoziție, dar a susținut și cursuri în SUA (1985–1986), Franța (1972), Germania (1986–1994) și în România (celebrele cursuri de perfecționare de la Bușteni, din 1992). Distins cu Premiul Academiei Române (1974) și cu Premiul Herder (Viena, 2002), Aurel Stroe se distinge printr-o creație impresionantă, în toate domeniile și genurile: de la opera (Trilogia *Cetății Închise*, 1973–1988) pe un libret dup Eschil: *Agamemnon / Orestia I*, 1973, *Choeforele / Orestia II* — 1983, *Eumenidele / Orestia III*, 1988), la muzică de dans și vocal simfonică (poemul pentru cor și orchestră *Monumentum I* (1961), pe versurile lui Nichita Stănescu), de la muzica simfonică (*Arcade, Laude I și II, Canto I și II, Ciaccona con alcune licenze, Preludii lirice, Mandala* cu o polifonie de Antonio Lotti) la muzica concertantă (*Concertul pentru clarinet și orchestră, Concertul pentru vioară și ansamblu de soliști Capriccios and Ragas, Concertul pentru saxofon și orchestră Prairie, Priere, Concertul pentru acordeon și orchestră*), de la muzica de cameră (sonatele pentru pian) la cea corală.

Conținând și unele din primele experiențe ale muzicii electronice în lume, arta lui Aurel Stroe se detașează de cea a epocii sale prin atașamentul la avangarda cea mai personală, ce presupune abordări dintre cele mai originale, dar și un proces de gândire muzicală și muzicologică ce dublează excepționalul său proces componistic.

Cuvinte-cheie: Aurel Stroe, modernitate, avangardă, analiză, modalism, semantică

SINTEZA METODOLOGICĂ DE ETAPĂ ÎN CERCETAREA ETNOMUZICOLOGICĂ

Constanța CRISTESCU,

doctor, consultant artistic muzicolog, Centrul Cultural *Bucovina*

(Centrul pentru Conservarea și promovarea

Culturii Tradiționale),

Suceava, România

Istoria etnomuzicologiei românești este definită, în cea mai mare parte, prin crearea și perfecționarea continuă a metodologiei științifice de culegere, de conservare, de sistematizare și valorificare a patrimoniului muzical folcloric, ca parte integrantă a patrimoniului cultural imaterial. Popasuri periodice, cu evaluări metodologice și realizări de etapă, sunt necesare pentru a putea stabili oportunitățile și perspectivele cercetărilor viitoare. Un asemenea popas de evaluare a unei direcții de cercetare etnomuzicologică îl constituie cartea *Un secol de etnomuzicologie românească*. Parcurș și perspectivă în sistematica repertorială, publicată în 2021, la București, Editura Muzicală, având ca autoare subsemnata.

Dezvoltarea domeniului sistematicii repertoriale a fost determinată de acumulările masive de fonduri folclorice prin metodologia științifică de culegere a folclorului preconizată și

elaborată de Constantin Brăiloiu și personalitățile care s-au format în școala etnomuzicologică românească creată de acesta, dar și de analiza repertorială cu bisturiul omului de știință eliberat de prejudecăți culturale, cu responsabilitatea conservării unei culturi cu o viață efemeră, aflată în permanentă metamorfoză.

Retrospectiva unui drum secular de cercetare etnomuzicologică evidențiază, pe de o parte, complexitatea și dificultatea demersurilor de teaurizare a culturii muzicale orale, pe de altă parte, faptul că domeniul cercetării etnomuzicologice nu este epuizat, este un domeniu fecund, cu posibilități inepuizabile de cunoaștere.

În domeniul sistematicii repertoriale, multitudinea abordărilor metodologice dovedește efervescența creatoare și pasiunea savanților care și-au dedicat activitatea profesională valorizării științifice a folclorului. Sistematizarea repertorială tipologică este un salt calitativ extraordinar în cercetarea etnomuzicologică, demersurile de cercetare în acest domeniu fiind în plină desfășurare. Multitudinea soluțiilor metodologice în domeniul sistematizării tipologice de gen, testate pe eșantioane repertoriale reprezentative, permite proiectarea, în viitor, a unei metodologii unitare, care să aducă la numitor comun, la nivel de țară, cataloagele tipologice de gen.

Catalogarea tipologică integrală a fondurilor folclorice stocate în arhivele de profil este un deziderat care va trebui să-i preocupe pe etnomuzicologii generațiilor viitoare. În această direcție, cartea pe care am realizat-o este un ghid orientativ menit să introducă cititorul în problematica foarte complexă a sistematizării tipologice, dar să-i și deschidă apetitul pentru aprofundarea metodologică din sursele originare analizate.

Cuvinte-cheie: metodă, sistematizare repertorială, sistematizare tipologică, catalog tipologic

NAIUL ÎN CREAȚIILE DE INSPIRAȚIE FOLCLORICĂ DE TUDOR CHIRIAC

Andrei DRUȚĂ,

doctorand,

Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice,

Chișinău, Republica Moldova

Articolul este dedicat abordării naiului de către T. Chiriac, unul din cei mai importanți compozitori contemporani din Republica Moldova, care are o predilecție aparte pentru acest instrument. O dovadă în acest sens este și faptul că naiul este inclus practic în toate partiturile sale, fapt mărturisit de însăși compozitorul, care rămâne fascinat de sonoritatea acestuia. Maestrul cunoaște în cele mai mici detalii tehnica de interpretare la nai, notând deseori în partituri indicații foarte precise legate de notație, sonoritate, diapazon și procedee tehnice de interpretare — spre exemplu, notarea precisă a notelor ce rezultă din flageolet, accentelor specifice naiului, remarcă „semi-șoptit” ce implică o sonoritate obținută prin procedeul „sufare fără sunet” ș.a.

Totodată, putem afirma că compozitorul tratează naiul și la nivel arhetipal-conceptual, egalându-l cu sonoritatea vocii umane, în partitura *Dacofonia Nr.2*, unde putem găsi un exemplu de monolog original susținut de două linii sonore — nai și narator — care se completează în mod organic: naiul interpretează o melodie în manieră vorbită, iar naratorul recită versul muzicalizat.

Un loc cu totul special compozitorul îl oferă naiului în fragmentele doinite, mizând pe posibilitatea naiului de a exprima și a imita plânsul, tânguirea, bocetul, aida vocii umane. În acest sens compozitorul apelează la indicații precise de interpretare specifice naiului, *legato* în *portamento*. Articolul conține exemple muzicale din creațiile compozitorului T. Chiriac pentru nai, ce reprezintă un

model de abordare profundă a acestui instrument, atât pe plan conceptual cât și ca tehnică de interpretare.

Cuvinte-cheie: nai, folclor, Tudor Chiriac, abordare componistică, tehnici de interpretare, „Dacofonia Nr. 2”

VOCEA PARTICULARĂ A ROMANȚEI

Victor GHILAȘ,

doctor habilitat în studiul artelor, cercetător științific principal,
Instituția Publică Institutul Patrimoniului Cultural,
Chișinău, Republica Moldova

Demersul analitic întreprins are drept scop introducerea în circuitul științific a unor date referitoare la prezența romanței în cultura națională. Pe parcurs vor fi schițate, în primul rând, unele repere privind dimensiunea ei istorică care, deocamdată, nu și-a găsit o evaluare adecvată în cercetarea muzicologică. Răspândită la începuturi în muzica secolului al XIX-lea, romanța își găsește rapid destinatarii, fiind prezentă și savurată în saloanele protipendadei. Ca circumscriere culturală aparține atât creației populare, cât și celei academice, având o origine semicultă. Conținutul muzical, precum și cel poetic al acestui gen sentimental este de inspirație orășenească.

Aspectul interpretativ este completat cu reflecții privind parametri implicați în configurarea identității categoriei în discuție — statutul discursiv și modul enunțiativ, care aparțin genului liric. Pivotal estetic și funcțional este cel tematizat, având ca fond de idei diversitatea sentimentală, nostalgia, melancolia, incertitudinea, regretul, lirismul filosofic ș.a.

Semnalăm popularitatea și interesul de care s-a bucurat romanța în trecut și se bucură în prezent în rândul compozitorilor de pe ambele maluri ale Prutului, care au transpus valențele expresive în

variate creații vocal-instrumentale, integrându-le în patrimoniul muzical național.

Caracterul afectiv, meditativ, plastic al romanței își mărește treptat orizontul, manifestându-se la intersecția unor categorii muzical-poetice intermediare, care apar în ipostaze precum romanța-elegie, romanța-tango, romanța-vals. În baza unor exemple anume, cele două componente structurale — melodia și textul — sunt analizate prin prisma mijloacelor de expresie, a elementelor morfologice, semanticii imaginilor artistice.

Ca mijloc de comunicare nonverbală care întreține mesajul verbal, romanța se bucură de apreciere, unind iubitorii ei prin organizarea unor manifestări culturale de anvergură (festivaluri, recitaluri, festivaluri-spectacole), care îi popularizează potențialul artistic, creând punți pentru comunicarea și valorizarea ei, care sporesc interesul cognitiv și estetic față de cuvântul muzicalizat.

Cuvinte-cheie: romanță, gen liric, categorie muzical-poetică, cultură națională, comunicare artistică

FORMULE ORNAMENTALE COMBINATE ÎN REPERTORIUL LĂUTARILOR VIOLONIȘTI

Vitalie GRIB,

doctorand, asistent universitar,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice,
Chișinău, Republica Moldova

Svetlana BADRAJAN,

doctor în studiul artelor, profesor universitar,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice,
Chișinău, Republica Moldova

Maniera interpretativă tradițională la vioară este variată în funcție de muzicienii care o creează. Modalitățile, metodele prin care lăutarii își creau o anumită tehnică proprie de execuție, se formau timp îndelungat, pe parcursul multor ani de cântat la *Hora satului*, ceremonialul nunții, diferitor petreceri. Pornind de la imitarea instrumentiștilor cu experiență din comunitate prin „a fura” din meserie, în lipsa unor explicații din partea „profesorilor” asupra măiestriei interpretative, și ajungând la stilul individual. Pentru a percepe arta interpretativă a lăutarilor violoniști trebuie să pornim de la studierea modalităților de execuție a creațiilor incluse în repertoriul lor, iar ornamentele constituie un reper important în identificarea unui stil folcloric de execuție violonistică sau a zonei de proveniență a unei melodii executate.

Lăutarii violoniști utilizează în melodiile interpretate o varietate de ornamente, precum: apogiaturile simple, duble, triple, multiple, superioare și inferioare, trilul, mordentul superior și inferior, grupetul. O particularitate distinctă pentru repertoriul lăutarilor violoniști sunt formulele ornamentale, în special apogiatura cu tril, o succesiune de mordente cu apogiatura ș.a. De asemenea, acestea sunt combinate în interpretarea violonistică cu diverse alte procedee, cum sunt: apogiatura glisată, trilul glisat, îmbinări ale elementelor de tehnică interpretativă cunoscute deja — *fioritura*, *pizzicato*, *flajoletul*, *tremolo* și aplicate ca ornamente într-o manieră particulară. În timpul execuției, ornamentarea are un caracter improvizatoric, care ține de inspirația și experiența lăutarului, dar și de starea emoțională, psihologică de moment a violonistului.

Abordarea repertoriului violonistic al lăutarilor necesită o mare atenție la transcrierea și executarea corectă, în primul rând al sistemului ornamental utilizat, pentru a nu denatura specificul stilistic tradițional al zonei folclorice, contribuind, astfel, la păstrarea și promovarea manierei interpretative caracteristice.

Cuvinte-cheie: *lăutari violoniști, repertoriul lăutarilor violoniști, interpretare violonistică, formule ornamentale*

TRADIȚIILE SĂTEȘTI ȘI RELAȚIA DINTRE DANS POPULAR ȘI MELODIA POPULARĂ

Anca IORGA,

doctor, lector universitar,
Universitatea *Spiru Haret*,
București, România

Pe teritoriul României întâlnim o mare diversitate de zone folclorice, care evidențiază multitudinea de obiceiuri, tradiții și datini ce ne dezvăluie în același timp identitatea străveche a românilor și influențele culturale ale populațiilor care au trăit alături de populația românească pe teritoriul României. În această diversitate întâlnim și elemente comune care unifică și definesc caracteristica folclorului românesc. Folclorul este o istorie nescrisă care se transmite de fiecare dată cu îmbunătățiri datorate interpreților. Aceasta este caracteristica de bază a folclorului.

Dansul popular, forma cea mai vie a creației populare, alături de alte forme specific populare de exprimare (muzică, costume, ritualuri) a apărut în peisajul satului românesc sub forma unor activități cu funcție socio-culturală.

Folclorul coregrafic de pe teritoriul românesc înglobează totalitatea creațiilor coregrafice realizate de cultura spirituală populară, cuprinzând două mari categorii de dansuri: dansurile populare folosite ca modalitate de socializare și dansurile populare folosite ca ritualuri.

Cuvinte-cheie: zonă folclorică, dans popular, melodie populară, sincretism artistic

CU PRIVIRE LA VALORIFICAREA FOLCLORULUI ÎN CREAȚIA COMPONISTICĂ (ABORDARE ISTORIOGRAFICĂ)

Elena MARDARI,

doctorandă,

Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice,
Chișinău, Republica Moldova

Istoria culturii muzicale reflectă diferite aspecte legate de interesul pentru folclor, manifestat prin diverse publicații, valorificare componistică, cercetare, interpretare a producției populare vocale și instrumentale etc. Referindu-ne la creația compozitorilor, subliniem prezența folclorului muzical sub diferite aspecte. Mai mult decât atât, au existat perioade în istoria muzicii când compozitorii au căutat cele mai diverse moduri de a-l pune în valoare.

Problema *Folclorul și compozitorul* a fost mereu în atenția cercetătorilor. Au fost propuse diferite abordări ale fenomenului, evidențiindu-se creații care reflectă nemijlocit acest raport, datorită limbajului muzical inspirat din folclor fie sub formă de citate, fie elemente specifice. În epoca postmodernismului, când arta muzicală reflectă un caleidoscop de stiluri și tendințe, există o diversitate de creații sub aspectul genului, tehnicii componisticii, conceptului ideatic etc., care ar părea total distanțate de cultura folclorică. Totuși, și în lucrări ultramoderniste vom descoperi substraturi, arhetipuri la nivel semantic, ce denotă o transcendență folclorică.

În acest articol ne-am propus să prezentăm o analiză multilaterală a raportului compozitor-folclor. Vom expune atât opiniile cercetătorilor referitor la tema dată, a compozitorilor, cât și propria viziune asupra fenomenului studiat, delimitând nivele de tratare a folclorului în creația componistică.

Cuvinte-cheie: folclor, creație componistică, raportul compozitor-folclor

APORTUL LUI VALERIU LUȚĂ ÎN ARTA INTERPRETATIVĂ TRADIȚIONALĂ DIN REPUBLICA MOLDOVA

Nicolae SLABARI,

doctor, lector universitar, șef al Arhivei de folclor,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice,
Chișinău, Republica Moldova

Este cunoscut faptul că folclorul muzical este una dintre cărțile de vizită ale Republicii Moldova și rămâne a fi cel care ne reprezintă cultura, valorile și nivelul social în contemporaneitate. Totuși, vom menționa că nu întotdeauna cei care promovează valorile naționale sunt și cunoscuți, adesea, aceștia rămânând, oarecum, în anonim.

În acest articol ne propunem să scoatem în evidență personalitatea lui Valeriu Luță — aportul său în arta interpretativă din Republica Moldova, având ca punct de reper țambalul, instrument muzical tradițional. Fiind cunoscut în mediul muzical pedagogic din municipiul Chișinău, afirmându-se ca profesor, orchestrator, autor de culegeri de creații pentru țambal, dar și un manager de performanță, Valeriu Luță aduce contribuții importante în cultura muzicală națională.

Astfel, Valeriu Luță este o personalitate cunoscută în mediul muzical pedagogic din municipiul Chișinău, afirmându-se ca profesor, orchestrator, autor de culegeri de note pentru țambal, dar și un manager de performanță.

Realizând un tablou diacronic al realizărilor sale profesionale, am constatat că acestea sunt diverse. Cele teoretice sunt

reprezentate de cursuri, stagii, seminare, etc., iar cele practice, prin diverse implicări extra-curriculare, organizarea concertelor, participarea în jurii etc. Un loc aparte în activitatea sa îl ocupă promovarea elevilor — astfel, elevii săi au obținut peste 160 diplome la diverse concursuri, festivaluri și alte manifestări culturale naționale și internaționale. Astfel, în ultimele două decenii, pe scenele de concert atât din Republica Moldova, cât și de peste hotarele ei (țările UE, fostele țări URSS, dar și Canada, SUA) au evoluat numeroși discipoli ai săi, cunoscuți instrumentiști, virtuozii țambaliști.

Cuvinte-cheie: Valeriu Luță, folclorul muzical, instrument muzical tradițional, țambal, pedagogie muzicală

VALORIFICAREA MUZICII INSTRUMENTALE TRADIȚIONALE DE CONCERT ÎN FONDUL ARHIVEI DE FOLCLOR AL AMTAP

Nicolae SLABARI,

doctor, lector universitar, șef al Arhivei de folclor,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice,
Chișinău, Republica Moldova

În această relatare ne propunem să abordăm unele probleme legate de muzica tradițională din Republica Moldova păstrată în fondul Arhivei de folclor al AMTAP. Având ca obiect de studiu muzica instrumentală tradițională de concert din fondul Arhivei de folclor al AMTAP, ne propunem să evaluăm rolul, dar și evoluția acesteia în actualitate. Examinând înregistrările existente în fond, constatăm necesitatea clasificării acesteia după mai multe criterii, primordial, fiind, criteriul modului de execuție, având pe de o parte creații instrumentale solistice și de ansamblu, pe de alta, înregistrări de teren și studiou. De asemenea, vom încerca să determinăm, în limita accesibilității, sursa primară și preluarea din mediul tradițional

și preluarea în scenă a acestor creații, punând accent pe repertoriu, reprezentanți instrumentiști (lăutari), evoluție. Problematika anunțată, în mod sumar, este vastă, având un caracter complex și necesită studii ulterioare, aprofundate.

Cuvinte-cheie: folclor muzical instrumental, muzică de concert, lăutari, repertoriu folcloric, orchestră de muzică populară, mediu urban, mediu rural

ȚINUTUL PĂDURENILOR, HUNEDOARA, O ZONĂ PILON PENTRU CERCETĂRILE ETNOMUZICOLOGICE

Alina-Lucia STAN,

doctor în muzică, lector universitar,

Academia Națională de Muzică *Gheorghe Dima*,

Cluj-Napoca, România

Ținutul Pădurenilor, Hunedoara este o zonă arhaică bine conturată, păstrătoare de valori tradiționale materiale și imateriale, fapt ce a stârnit de timpuriu interesul cercetătorilor. Pentru prima dată, zona a fost cercetată de către Béla Bartók (1913–1914), care a ajuns în satele Cerbăl, Ghelari și Feregi, de unde a cules în jur de 80 de melodii vocale, melodii publicate în *Romanian Folk Music*. Între anii 1946–1960, un grup de specialiști din București au realizat culegeri în 12 sate. Cercetarea a fost finalizată prin publicarea de către Emilia Comișel a *Antologiei folclorice din Ținutul Pădurenilor, Hunedoara*, ce cuprinde 144 de melodii (colecție apărută în două ediții). Până la editarea acestor colecții de melodii, au fost publicate de-a lungul anilor mai multe studii asupra acestei zone (Béla Bartók, Emilia Comișel, Ovidiu Bârlea, Mariana Kahane-Rodan).

Studiind și interpretând vocal (în cadrul *Modulului de muzică tradițională din ANMGD*) aceste melodii culese din Pădureni, am fost impresionați de frumusețea și complexitatea lor. Astfel, în

perioada aprilie-august 2017, împreună cu prof. univ., dr. Ioan Bocșa am realizat o amplă cercetare în teren a zonei, parcurgând toate așezările locuite, 31 de sate și cătune, rezultatul constând în culegerea a 337 de melodii. Întregul material a fost transcris muzical, într-un sistem unitar ținându-se cont de particularitățile genurilor (Alina Stan), iar textele literare au fost transcrise respectând particularitățile graiului local (Cosmina Timoce-Mocanu). Materialul a fost organizat pe genuri muzicale folclorice: cântece rituale de mireasă, de cătănie, funebre, colinde, cântece de stil vechi, modern și de joc. Cercetarea s-a finalizat cu publicarea în luna decembrie 2021 a volumului *Muzică vocală tradițională din Ținutul Pădurenilor, Hunedoara* (autori Ioan Bocșa, Alina Stan). Datorită așezării geografice, a stilului de viață al locuitorilor și a calităților lor interpretative/memorie de excepție, Ținutul Pădurenilor din județul Hunedoara s-a dovedit a fi o zonă în care s-au conservat foarte bine tradițiile și obiceiurile, precum și cântecele arhaice ce le însoțeau.

Cuvinte-cheie: Ținutul Pădurenilor, cercetare în teren, material muzical arhaic

ROMANȚA MONDENĂ CONTEMPORANĂ: AUTORI, TEMATICĂ, INTERPREȚI

Diana VĂLUȚĂ-CIOINAC,

doctorandă, asistent universitar,

Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice,

Chișinău, Republica Moldova

În prezent, genul de romanță mondenă/romanță populară este într-o ascensiune în ceea ce privește solicitarea de către interpreți, dar și interesul compozitorilor/autorilor de muzică. Acest fapt se datorează, în special, celor două mari Festivaluri-concurs de Interpretare și Creație a Romanței *Crizantema de argint* (Chișinău,

Republica Moldova) și *Crizantema de aur* (Târgoviște, România), care au ca scop valorificarea și revitalizarea romanței, susținerea interpreților și autorilor, popularizării creațiilor de gen, semnate de muzicieni contemporani. Dovadă sunt cele circa 80 de romanțe interpretate în cadrul Festivalului-concurs Internațional de Interpretare și Creație a Romanței *Crizantema de Argint*, ediția a XXV-a, care s-a desfășurat în perioada 3–5 decembrie, 2021.

Dintre interpreții care și-au consacrat activitatea artistică acestui gen muzical îi putem numi pe Mia Braia, Jean Moscopol, Ioana Radu, Gică Petrescu, Nina Ermurachi, Gheorghe Eșanu ș.a., iar din generația de astăzi Silvia Gonciar, Silvia Zagoreanu, Constantin Florescu, Cristina Scarlat, Cristina Pintilie, Tatiana Jacot, Alina Mavrodin Vasiliu și mulți alții. Fiecare simte și redă micul poem liric muzical într-o manieră proprie, individuală, care însumează calitățile vocale, modul de trăire emoțională, de tratare personalizată a unui conținut muzical-poetic, dar și de cunoaștere a valorii artistice a acestui gen muzical. La crearea unor capodopere contemporane de romanțe și-au dat concursul nu doar compozitori consacrați, precum Marian Stârcea, Gheorghe Mustea, Constantin Rusnac, Eugen Doga, Adrian Beldiman ș.a., muzicieni cum sunt Vlad Mircos, Constantin Baranovschi, Serghei Ciuhrii, Daria Radu etc., dar și persoane fără o pregătire muzicală avansată. Ultimii, de fapt, continuă tradiția romanței de circulație folclorică. Numim în acest sens pe Alexei Agachi, Liuba Procopii, Gh. Urschi, Ana Ghibea ș.a.

Cuvinte-cheie: romanța mondenă contemporană, romanță populară, Festivalul-concurs Internațional de Interpretare și Creație a Romanței „Crizantema de Argint”

ROMANȚA MONDENĂ PROMOVATĂ ÎN CADRUL FESTIVALURILOR ȘI CONCURSURILOR NAȚIONALE

Diana VĂLUȚĂ-CIOINAC,

doctorandă, asistent universitar,

Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice,

Chișinău, Republica Moldova

Producție a secolului al XIX-lea, romanța mondenă românească a fost și rămâne o creație solicitată în diferite medii sociale și contexte de manifestare. Vom observa din perspectivă diacronică suprapunerea a câtorva straturi: romanța de circulație folclorică, autorii căreia nu mai pot fi identificați; romanța, ce tinde spre folclorizare, dar cu autorii muzicii și versurilor cunoscuți și romanța mondenă contemporană, creată de muzicieni consacrați sau amatori, dar care prin specificul muzical-poetic se încadrează în tiparul romanței populare urbane. Un important mecanism ce contribuie la crearea și popularizarea romanței mondene sunt festivalurile și concursurile, printre care numim în primul rând Festivalul-concurs de interpretare și creație a romanței Crizantema de argint, organizat anual în Chișinău și Festivalul Național de romanțe Crizantema de aur de la Târgoviște, România.

Cuvinte-cheie: romanța mondenă contemporană, romanță populară, festivaluri și concursuri naționale

VALENTE CULTURAL-ARTISTICE,
ASIGURAREA METODICO-ȘTIINȚIFICĂ
A PROCESULUI DIDACTIC ȘI A ACTIVITĂȚII
CONCERTISTICE ÎN DOMENIU

КУЛЬТУРНЫЕ И ХУДОЖЕСТВЕННЫЕ ЦЕННОСТИ.
НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ
УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА И КОНЦЕРТНОЙ
ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

**TEATRUL DE OPERĂ CONTEMPORAN:
ÎNTRE TRADIȚIE ȘI INOVAȚIE**

Tatiana BUSUIOC,

doctorandă, asistent universitar,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice,
Chișinău, Republica Moldova

Svetlana BADRAJAN,

doctor în studiul artelor, profesor universitar,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice,
Chișinău, Republica Moldova

Dezvoltarea tehnologiilor, a mass-media, schimbările radicale produse în mentalitatea oamenilor și a modului de percepție a realității în contemporaneitate, noile tendințe în domeniul muzicii, genurile moderne pop-rock ș.a. au marcat profund teatrul liric. Opera își lărgeste treptat sfera strictă a muzicii academice cu un public în mare parte omogen, deplasându-se în albia spectacolelor de

interferență academic — de masă și fiind ținta, datorită unor noi viziuni regizorale și interpretative unui public mult mai larg, unui public eterogen sub aspectul cunoștințelor în domeniu, al preferințelor muzicale, al vârstei și chiar al nivelului de cultură și al normelor etico-morale.

Postmodernismul, ce caracterizează arta muzicală contemporană, reflectă o anumită criză în domeniul producțiilor de operă, ne referim nu doar la creații noi, dar și la solicitarea de către public a celor deja devenite tradiție. Acest fapt a și determinat căutarea de soluții, de noi formule artistice, de metamorfoze, crearea de teren propice pentru reinterpretarea valorilor clasice ale repertoriului de operă. În rezultat constatăm câteva direcții de parcurs al teatrului liric: păstrarea modelului inițial cu unele modernizări de scenografie; revigorarea spectacolului prin schimbarea scenografiei, costumației, adaptarea conținutului la alt spațiu temporal, contemporan, introducerea de noi personaje, dar cu păstrarea dramaturgiei, caracterului original al interpretării și al personajelor din subiectul operei; modificarea radicală a scenografiei, ieșirea din tiparele tradiționale, introducerea de noi personaje, până la exagerarea eronată a evenimentelor produse în libretul operei, chiar la degradarea imaginii personajelor autentice, a valorilor și reperelor axiologice, rescrierea subiectului.

Cuvinte-cheie: Teatru de Operă, domeniul producțiilor de operă, teatru liric, postmodernism

**НАУЧНЫЕ ДОСТИЖЕНИЯ В ОБЛАСТИ
ИССЛЕДОВАНИЯ ФОРТЕПИАННОГО ИСКУССТВА
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА ВТОРОЙ ПОЛОВИНЫ
XX – НАЧАЛА XXI ВЕКА**

**REALIZĂRILE ȘTIINȚIFICE ÎN DOMENIUL CERCETĂRII
ARTEI PIANISTICE DIN REPUBLICA MOLDOVA ÎN CEA DE-
A DOUA JUMĂTATE A SECOLULUI XX – ÎNCEPUTUL
SECOLULUI XXI**

Дмитрий КАБАКОВ,

старший преподаватель,
проректор по научно-исследовательской и инновационной
деятельности, Институт искусств им. А.Г. Рубинштейна,
Тирасполь, Республика Молдова,
докторант, Академия музыки, театра и изобразительных
искусств, Кишинэу, Республика Молдова

Фортепианное искусство Республика Молдова, прошедшее значительный эволюционный путь, становилось предметом исследования в музыковедческих работах разных жанров — в диссертациях, статьях, монографических очерках, публикациях в периодической печати. Наиболее существенные научные достижения связаны с написанием диссертаций и публикацией монографий и статей по их материалам. К настоящему времени в этом направлении имеются довольно значительные результаты: на базе отечественной фортепианной музыки, исполнительского и педагогического искусства молдавских пианистов созданы диссертации А. Мирошникова, И. Милютиной, Е. Кишки, Л. Рябошапки, А. Перетятко, Е. Гупаловой, И. Хатиповой, Ю. Троян, А. Варданян, М. Мамалыга.

Помимо диссертаций (и публикаций по их материалам), за последнее время опубликовано огромное количество различных аналитических очерков, посвященных фортепианной культуре Республики Молдова. Так, с 2006 по 2021 гг. в ежегодных журналах АМТНІІ *Anuar științific: muzica, teatru, arte plastice* и *Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică* содержится более шестидесяти публикаций, посвященных самым различным аспектам развития отечественной фортепианной культуры. Вопросы развития сонатного жанра нашли отражение в работах Е. Мироненко, В. Мельник, Н. Кичук, Г. Кочаровой, И. Хатиповой. Ряд публикаций В. Мамалыга, М. Белых, Е. Гырбу, О. Сигановой, А. Русу-Андронович, А. Рожновяну посвящены исследованиям в области фортепианных миниатюр и циклов миниатюр. Кроме аналитических очерков, опубликованных в ежегодных журналах АМТНІІ, фортепианное искусство Республики Молдова освещено в многочисленных брошюрах, отдельных статьях и книгах, раскрывающих особенности творчества отечественных композиторов, выявляющих жанрово-стилевые тенденции национальной музыки, представляющих выдающихся исполнителей и педагогов.

Ключевые слова: диссертация, монография, статья, фортепианная музыка, исполнительское искусство, педагогика, композиторы Республики Молдова

UNELE ASPECTE ALE ORCHESTRĂȚIEI ÎN MUZICA PENTRU FANFARE

Oleg CAZACU,

doctorand, asistent universitar,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice,
Chișinău, Republica Moldova

Repertoriul pentru orchestra de fanfară are specificul său, incluzând atât opusuri originale, cât și transcrieri. O mare parte din lucrări sunt preluate din alte genuri muzicale, creații scrise pentru diferite instrumente, orchestră de cameră și cea simfonică, lucrări vocale, fie de cameră, fie vocal-simfonice sau de operă, de asemenea, și muzică populară. Iată de ce, problema orchestrației, adaptării creative la specificul formației de fanfară a unei lucrări, fără a-i știrbi din autenticitate, dar, totodată, a-i conferi originalitate, unicitate dintr-o nouă perspectivă sonoră, este foarte importantă.

Componența în exclusivitate din instrumente aerofone a fanfarei ridică anumite cerințe față de transpunerea în execuția ei a diferitor lucrări. Păstrarea echilibrului sonor, a caracterului temelor muzicale, a redării dramaturgiei muzicale, a dinamicii și tempo-ului prin aplicarea altor tehnici de execuție, altor hașuri etc. — iată câteva repere importante pe care se axează muzicianul la preluarea unei lucrări în repertoriul pentru fanfară, dar și la efectuarea unei orchestrații originale. Ne propunem să analizăm câteva lucrări din repertoriul orchestrei de fanfară, având în prim-plan particularitățile orchestrației și aranjamentului realizat.

***Cuvinte-cheie:** repertoriu pentru orchestra de fanfară, formații de fanfară, instrumente aerofone de fanfară, orchestrația în muzica pentru fanfare*

REVITALIZAREA ORCHESTRELOR DE FANFARĂ ÎN CENTRELE RAIONALE

Oleg CAZACU,

doctorand, asistent universitar,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice,
Chișinău, Republica Moldova

Istoria orchestrei de fanfară are rădăcinile în cultura tracogeto-dacică. Este cunoscut rolul deosebit al instrumentelor aerofone, al trompetei de alamă în diferite domenii ale vieții strămoșilor noștri din antichitate. O dezvoltare nemijlocită a orchestrei de fanfară se produce în a doua jumătate a secolului XIX, în urma unei intense influențe occidentale și pătrunderea în tarafurile lăutarilor autohtoni a instrumentelor aerofone de alamă. Sonoritatea acestora a dus la o modelare creativă a tarafului și la crearea ansamblurilor lăutărești în exclusivitate din instrumente aerofone, în care trompeta și trombonul ocupă un loc important. Fanfara devine extrem de solicitată atât pentru diferite petreceri, nunți, ca orchestre în parcuri și grădini publice, cât și în sfera armatei, a reprezentanțelor oficiale de stat. În perioada regimului sovietic (secolul XX) fanfarele erau prezente în diferite medii sociale: în sate, în special, pe lângă casele de cultură, colhozuri etc., centre raionale, orașe, la fel pe lângă casele de cultură, syndicate și, evident, în cadrul armatei. După anii '90 ai secolului XX, în urma evenimentelor social-politice și economice o mare parte din fanfare, din motive financiare, au fost desființate, altele aveau evoluări sporadice. Începând cu anii 2000 se produce o revigorare a orchestrelor de fanfară. Elaborarea și aprobarea în 2015 a Regulamentului de activitate a formațiilor artistice de amatori din Republica Moldova a determinat o intensă revitalizare a fanfarelor și crearea de noi orchestre.

***Cuvinte-cheie:** formații de fanfară, instrumente aerofone de fanfară, istoria orchestrei de fanfară*

DIGITIZAREA ȘI RECONDIȚIONAREA FONDULUI ARHIVISTIC DOCUMENTAR ȘI DE MAGNETOFON

Mariana COCIERU,

doctor, cercetător științific superior,
Institutul de Filologie Română *Bogdan Petriceicu-Hasdeu*,
Ministerul Educației și Cercetării din Republica Moldova

Premisele și rezultatele obținute în cadrul diverselor proiecte/inițiative de digitizare aplicate la începutul secolului curent au urmărit să încurajeze și să faciliteze cercetarea științifică prin identificarea și optimizarea măsurilor de păstrare a materialelor arhivistice aflate în risc de degradare. Grație unor programe de arhivare a materialelor aflate în pericol, oferite de fondurile internaționale, unele instituții deținătoare de memorie colectivă au reușit salvagardarea parțială a unor fonduri cu materiale etnofolclorice. Comunicarea prezintă rezultatele proiectelor internaționale de digitizare a arhivei folclorice de la Institutul de Filologie Română *Bogdan Petriceicu-Hasdeu* care a contribuit la suplینirea fondului de bază cu materialul manuscriptic și sonor digitizat în totalitate. Miza celor două granturi oferite de British Library, în cadrul Endangered Archives Programme, este asigurarea viabilității patrimoniului cultural imaterial, constituirea fondului principal de informație, cu un număr de variante și versiuni la unele unități, înregistrări audio/video, drept probe obiective privind calitatea, autenticitatea și cantitatea sistemului culturii populare specifice pentru perioada de funcționare 1945–1990. Experiențele pe care le-am obținut se datorează și faptului că specialiștii în domeniu au înțeles că posibilitățile tehnologiilor digitale și multimedia sunt vaste, iar promovarea și valorificarea patrimoniului nostru cultural imaterial în format digital pe web e o oportunitate de a spori vizibilitatea și diversitatea culturală a acestui spațiu geocultural.

Cuvinte-cheie: tehnologii digitale, digitizare, salvagardare, patrimoniu cultural imaterial, transfer informațional, bandă magnetică, caiet-manuscris, arhivă

DIMENSIUNEA VALORILOR CONCEPTUALE CU PRIVIRE LA ȘCOLARIZARE PRIN INTERMEDIUL PIANULUI DIN BASARABIA INTERBELICĂ ÎN CONCEPTUL NOILOR ORIZONTURI

Vasile GRECU,

doctorand, cercetător științific stagiar,
Institutul Patrimoniului Cultural,
Chișinău, Republica Moldova

Premisele pentru fondarea instituțiilor muzicale locale sunt create la începutul secolului XIX-lea, acesta fiind simbol de renaștere națională și culturală cu deschidere spre Occident, iar odată cu aceasta se deschid noi instituții de învățământ cu profil muzical-artistic, care sporesc simțitor interesul pentru studierea pianului. Totodată, viața muzicală din Basarabia se intensifică datorită activității artistice a unor muzicieni-profesioniști cu studii la conservatoarele din Rusia și Europa occidentală, creându-se standarde de educație muzicală și de măiestrie interpretativă, cu impact semnificativ asupra pregătirii profesionale a pianistilor.

La confluența secolelor XIX–XX, când arta sonoră, inclusiv cea de pian, își caută drumul spre afirmare, dintre profesorii notorii din ținuturile basarabene erau foarte apreciați pianiștii Antonina Stadnițki — participantă la cursurile de măiestrie superioară organizate în Elveția de Ferruccio Busoni (septembrie 1910), de asemenea succesorul lui Leopold Godovski în cadrul *Școlii măiestriei artei pianistice* pe lângă Academia de Muzică din Viena, Iuliu Guz, dar și numeroși artiști care au atins culmi profesionale importante,

printre care se numără N. Bongardt, absolvent al Conservatorului din Sankt-Petersburg, clasa lui T. Leschetizky, E. Maleschewsky, care a absolvit Conservatorul din Viena în clasa lui A. Door, cât și pianiștii A. Ziloti, N. Holodkovski, E. Koniari, P. Moskalev, A. Katarji, L. Macri, M. Metlerkamp ș.a.

În anul 1891, la Chișinău, M. Voloșinovskaia, care studiasse la Viena, a deschis o școală particulară, iar mai târziu, o școală de muzică, accesibilă pentru toate păturile populației, a fost deschisă în anul 1898 la inițiativa lui Vasile Gutor, născut la Chișinău în anul 1864, absolvent al Conservatorului din Sankt-Petersburg, promoția din anul 1890, în clasa de violoncel a lui K. Davâdov.

Primele școli de muzică apărute în stânga Prutului, s-au afirmat nu doar prin arta componistică, ci și prin cea interpretativă și pedagogică, alături de renumitele școli pianistice, vieneză, a lui C. Czerny, și cea londoneză, a lui M. Clementi, dar și de școlile din Franța (Paris) și Germania (Berlin și Leipzig), care, la hotarul dintre cele două secole, deveniseră centre importante ale înnoirii muzicii pianistice și, totodată, puncte de atracție pentru numeroșii pianiști-peregrini ce veneau să-și facă stagierile în instituțiile respective, unde ulterior au mers și absolvenții din Basarabia.

Cuvinte-cheie: geneză, evoluție, arta pianistică, cultură muzicală, literatură muzicală

ÎNVĂȚĂMÂNTUL MUZICAL ȘI REZILIENȚA EDUCAȚIONALĂ ÎN PANDEMIE

Rosina Caterina FILIMON,

doctor, lector universitar,

Universitatea Națională de Arte *George Enescu*,

Iași, România

Pandemia de COVID-19, care este încă în desfășurare (2022), a generat o criză sanitară, socială și economică la nivel mondial. Suspendarea activităților (lockdown), restricțiile (carantina, izolarea), distanțarea socială (fizică), cu scopul de a preveni și de a stopa răspândirea noului virus (SARS-CoV-2), au avut un impact covârșitor asupra stilului de viață și a tuturor domeniilor de activitate. Domeniul artistic a fost unul dintre cele mai afectate din cauza închiderii instituțiilor de artă, fapt care a determinat anularea sau amânarea evenimentelor. Învățământul artistic, respectiv cel muzical, a cărui desfășurare depinde în mare parte de prezența fizică, prin suspendarea activităților didactice față în față (onsite) pe perioade nedeterminate, intermitent, a fost nevoit să găsească alternative de funcționare, atât în starea de urgență, cât și în starea de alertă, în concordanță cu măsurile decise de către autoritățile fiecărui stat. Modificările neașteptate și fără precedent survenite în sistemul de învățământ au necesitat implementarea rezilienței educaționale care se manifestă prin flexibilizarea și adaptabilitatea activităților didactice. Reziliența educațională se realizează prin implicarea directă a componentei umane, constituită din cadrele didactice și a componentei tehnice, prin integrarea de tehnologii emergente, pentru susținerea predării la distanță (online), în alternanță cu predarea tradițională. Pentru ca scopurile didactice propuse să poată fi rezolvate cu succes, a fost primordială actualizarea competențelor digitale și conceperea unor strategii de predare flexibile, dinamice și creative, domeniul muzical necesitând o abordare personalizată. Traumele pandemiei (boala, anxietatea, depresia) au cauzat modificări comportamentale surprinzătoare, iar pentru gestionarea interacțiunii dintre profesor și cursant este necesară o comunicare empatică și crearea unui climat socio-psihologic favorabil. Pentru diminuarea daunelor emoționale cauzate de pandemie, prin selectarea repertoriului studiat și a audițiilor muzicale ținând cont de efectele benefice ale muzicii, învățământului muzical îi revine privilegiul de a valorifica valențele muzicoterapiei.

Cuvinte-cheie: învățământ muzical, pandemia COVID-19, reziliența educațională, tehnologii emergente, competențe digitale, strategii de predare, muzicoterapia

CONCERTUL PENTRU TROMPETĂ ÎN B ȘI ORCHESTRĂ DE ALEXANDR MULEAR: REPERE INTERPRETATIVE

Dumitru HANGANU,

doctorand, asistent universitar,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice,
Chișinău, Republica Moldova

Concertul pentru trompetă și orchestră în B a fost scris de către compozitorul și profesorul Alexandr (Șiko) Mulear în anul 1962. Lucrarea este într-o singură parte, dar destul de complicată atât ca interpretare, cât și dramaturgie muzicală. În limbajul componistic se împletesc creativ tradiții în domeniul genului caracteristic compozitorilor ruși, precum V. Peskin, V. Șceolokov, dar și unele momente care invocă sursa folclorică.

Particularitățile interpretative și de tempo ale Concertului sunt ghidate de către compozitor, indicând următorii termeni: *Allegro con espressivo, crescendo, moderato con tragico, con sordino, allegro, senza sordino, poco a poco crescendo, rallentando, moderato assai con maestoso, poco rallentando, a tempo, ritenuto, tempo I, moderato assai, maestoso, moderato*. Dinamica și nuanțele de expresie notate de autor sunt: *mf, sf, f, ff, p, sub p*.

Ambitusul *Concertului pentru trompetă în B* cuprinde *do* octava întâi (nota reală — *si bemol* octava mică) și *do* octava a treia (nota reală — *si bemol* octava a doua). Chiar dacă Concertul conține o singură parte, instrumentistul trebuie să acorde o atenție sporită caracterului muzical, dar și tempo-ului, care se schimbă frecvent pe parcursul discursului muzical, marcând secțiuni importante ale

dramaturgiei muzicale. Spre exemplu, la cifra 8, autorul indică *Moderato con tragico*, sugerând instrumentistului să utilizeze surdina, iar la cifra 12 schimbă caracterul tempo-ului în *Allegro, senza sordino* (fără surdină).

A. Mular a folosit în partida trompetei diverse procedee interpretative și articulații cum ar fi: grupuri de șaisprezecimi și triolete, *staccato*, accente, *legato*, *detache*, articulații auxiliare: *dublu staccato* (ta-ka) și *triplu staccato* (ta-ta-ka). Toate aceste aspecte interpretative vor fi analizate plenar în articol.

Cuvinte-cheie: *Alexandr (Șiko) Mular, Concertul pentru trompetă și orchestră în B, compozitori din Republica Moldova*

PAGINI DIN ISTORIA PICIORULUI DE VIOLONCEL

Marius MALANEȚCHI,

masterand,

Universitatea de Muzică și Arte Interpretative,

Viena, Austria

Articolul este dedicat unor pagini mai puțin cunoscute din istoria violoncelului, legate de piciorul de violoncel, care este o invenție relativ recentă în istoria acestui instrument, fiind acceptată și utilizată pe larg doar de la începutul sec XX. Autorul caută răspunsuri la întrebările — cum se cânta înainte? A existat un suport pentru violoncel? Era sprijinit de podea sau doar ținut cu picioarele, sau exista un oarecare alt suport? Axându-ne pe un șir de date din istoria (folosirii sau nefolosirii) suportului pentru violoncel, vom elucida aspecte ale interpretării înainte și după „inventarea” piciorului, așa cum îl cunoaștem astăzi. Vom oferi indicii existente în iconografie, picturi și fresce, începând cu mijlocul secolului al XVI-lea — timpul apariției violoncelului. Începând cu cea de-a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, dispunem de tratate (școli) de

violoncel, în care sunt descrise cu exactitate modalitățile de ținere a instrumentului, explicațiile fiind însoțite de imagini. Vom urmări descrierile în aceste tratate până în sec. XX, când această problemă dispare iar utilizarea piciorului de violoncel este acceptată definitiv.

Cuvinte-cheie: „picior” de violoncel, suport de violoncel, istoria instrumentelor muzicale, tratate de violoncel

МАРИЯ ЧЕБОТАРИ В ВЕНСКОЙ КЛАССИЧЕСКОЙ ОПЕРЕТТЕ

MARIA SEBOTARI ÎN OPERETA
CLASICĂ VIENEZĂ

Сергей ПИЛИПЕЦКИЙ,

доктор искусствоведения и культурологии,
солист НТОБ имени М. Биешу,
Кишинэу, Республика Молдова

Значительный пласт в творческом наследии многих австро-немецких певцов составляют лучшие образцы венской классической оперетты. Способность выступать в столь востребованном репертуаре — одно из главных их достоинств, они исполняли и продолжают исполнять оперетту с тем же блеском и легкостью, как оперы. В основном, это обладатели высоких лирических голосов, здесь уместно вспомнить таких артистов прошлого, как сопрано Э. Шварцкопф, А. Ротенбергер, тенора Р. Таубер, П. Андерс, Ф. Вундерлих, Р. Шок и др.

М. Чеботари не была исключением. Ее природная предрасположенность к жанру оперетты основывалась на таких преимуществах как наличие полного, но высокого и пластичного голоса светлого тембра с равноценно звучащими регистрами, сценическая раскованность, органичное ощущение стиля,

который был идеальным. «Оперность» интерпретации М. Чеботари, закрепившаяся впоследствии как одна из общепринятых традиций исполнения оперетты, способствовала большому успеху ее выступлений в *Боккаччо*, *Прекрасной Галатее* Ф. фон Зуппе, *Летучей мыши* и *Цыганском бароне* И. Штрауса (сына), *Нищем студенте* К. Миллёкера. Певица нередко пела в концертах популярные арии, ансамбли из этих и других сочинений перечисленных композиторов.

Автором собраны и проанализированы уникальные материалы об участии артистки в вышеназванных произведениях на сценах Германии и Австрии, дополнительно указываются даты, места, участники. Наибольший интерес для исследования представляют анонсы и критика спектаклей из периодики 30-х–40-х гг. XX в., немецкоязычные газеты того времени являются основным, наиболее верным источником. Они существенно восполняют и даже оспаривают информацию по теме, представленную в монографиях А. Минготти, А. Дэнилэ и Р. Киллиус.

Ключевые слова: Мария Чеботари, венская классическая оперетта, спектакль

**ИСПОЛНИТЕЛЬСКИЙ АНАЛИЗ ЗАПИСЕЙ
М. ЧЕБОТАРИ ВОКАЛЬНЫХ СОЧИНЕНИЙ
И. ШТРАУСА (СЫНА)**

ANALIZA INTERPRETATIVĂ A CREAȚIILOR
VOCALE DE J. STRAUSS (FIUL), ÎN BAZA
ÎNREGISTRĂRILOR CU MARIA SEBOTARI

Сергей ПИЛИПЕЦКИЙ,

доктор искусствоведения и культурологии,
солист НТОБ имени М. Биешу,
Кишинэу, Республика Молдова

Особое место в творчестве М. Чеботари занимала интерпретация оперетт и других вокальных сочинений И. Штрауса-младшего. К сожалению, всего два произведения этого композитора сохранились в грамзаписи: вальс *Весенние голоса* и песня Саффи из *Цыганского барона*, обе — студийные работы. В статье предлагается детальный исполнительский анализ этих произведений, поддержанный методологическими наработками.

Удачная запись вальса *Frühlingsstimmen (Весенние голоса)* в отекстовке австрийского композитора и драматурга Р. Женé, была осуществлена 19 декабря 1935 г. с оркестром Берлинской Штаатсопер под руководством Р. Хегера. Крупный, но гибкий голос молодой певицы, в то время исполнявшей преимущественно лирико-колоратурный репертуар, полон шарма и тембральной красоты. Живое разнообразие в интерпретации достигается без применения значительных динамических контрастов. Заданный быстрый темп приводит к интонационным неточностям в отдельных виртуозных местах, что искупается общим положительным впечатлением от прослушивания, в частности, от индивидуальной

«заразительной» энергии и высокого вокально-технического мастерства М. Чеботари.

Одна из лучших аудиозаписей в творческом наследии артистки — *Цыганская песня* (№6) «*So elend und so treu...*» («*Так несчастен и так верен...*») из первого акта *Цыганского барона*, написанная в духе чардаша. Она была осуществлена 16 ноября 1948 г. с Венским филармоническим оркестром под управлением Г. фон Караяна. Эта работа, являющаяся безупречным образцом жанра в записи, наглядно демонстрирует главные качества опереточного певца: яркость и смелость вокальной подачи, идеальное произношение, ровность регистров, и, как результат, — полное соответствие стилю и настроению.

Ключевые слова: Мария Чеботари, Йоганн Штраус (сын), оперетта, вальс, запись, анализ

PROMOVAREA CREAȚIILOR COMPOZITORILOR BASARABENI ÎN CADRUL FESTIVALULUI MUZICII ROMÂNEȘTI

Aurelia SIMION,

doctor în Muzică, profesor universitar,

Universitatea Națională de Arte *George Enescu*,

Iași, România

Articolul de față are ca scop trecerea în revistă a celor mai importante evenimente din cadrul Festivalului Muzicii Românești (FMR) în care au fost incluse creații ale compozitorilor din Republica Moldova. Totodată, este vizată relevarea importanței promovării artei interpretative moldovenești în spațiul românesc, consemnată și în cronici apărute în urma recitalurilor ce reprezintă dovada interesului atât al muzicologilor din România, cât și al publicului ieșean.

Cu o istorie de peste patru decenii, FMR este un eveniment dedicat în exclusivitate creațiilor compozitorilor români. Deși a avut o pauză de aproape două decenii, seria nouă a festivalului organizat în parteneriat cu Filarmonica *Moldova* din Iași, Universitatea Națională de Arte *George Enescu* (UNAGE) și Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România etc., a avut o ritmicitate constantă, pe care ieșenii s-au străduit s-o păstreze și, chiar dacă titulatura acestui festival, important pentru viața culturală muzicală ieșeană, a suferit o serie de modificări, din anul 2007 și-a păstrat denumirea actuală. Întrucât situația pandemică nu a permis organizarea FMR-ului în anul 2020, pentru continuitate, s-a decis desfășurarea a celor două ediții (a XXII-a, respectiv a XXIII-a) în lunile mai și octombrie ale anului 2021.

La inițiativa subsemnatei, în anul 2011 în agenda FMR-ului a fost inclusă *Seara compozitorilor basarabeni*, constituind o primă încercare de a focusa atenția asupra activității componistice din Republica Moldova. Salutabilă a fost prezența în sală a autorilor unor creații interpretate de cadrele didactice de la UNAGE. Astfel, publicul a avut ocazia să cunoască creații ale compozitorilor Constantin Rusnac, Eugen Mamot și Tudor Chiriac (stabilit la Iași în acea perioadă).

În anul 2013 în cadrul FMR-ului au fost invitați studenții și masteranzii de la AMTAP din Chișinău, care au susținut un recital de pian în sala Studio de Muzică de cameră cu repertoriu selectat din creația compozitorilor Vlad Burlea, Snejana Pâslari, Ghenadie Ciobanu, Vladimir Beleaev.

Deși muzica autorilor din stânga Prutului a mai fost interpretată și în alte ediții a FMR-ului, un alt program dedicat în exclusivitate compozitorilor basarabeni a fost prezentat publicului în data de 18 octombrie 2021. De această dată au fost selectate lucrări de Alexei Stârcea, Vladimir Rotaru, Oleg Negruța și Constantin Rusnac.

Cuvinte-cheie: compozitori basarabeni, promovare, Festivalul Muzicii Românești

**KONZERTSTÜCK op.79 PENTRU PIAN ȘI ORCHESTRĂ DE
C.M. WEBER ÎN TRANSCRIȚIE PENTRU ACORDEON:
PARTICULARITĂȚI INTERPRETATIVE**

Petru ȘTIUCA,
doctorand, lector,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice,
Chișinău, Republica Moldova

Konzertstück op.79, J. 282 pentru pian și orchestră de C.M. Weber este una din cele mai des interpretate lucrări concertistice în întreaga lume, fiind cunoscută și în transpunere pentru diverse instrumente. Autorul își propune să analizeze particularitățile propriiei transcripții pentru acordeon, după originalul de pian, propunând mai multe soluții pentru depășirea unor dificultăți interpretative în această creație. Totodată, este luat în considerare și specificul limbajului muzical și stilistic al compozitorului, contextul istoric al apariției creației ș.a. Creația analizată are un caracter complex, care necesită de la interpret în primul rând, o foarte bună pregătire tehnică, dar și o bună cunoaștere a limbajului muzical-stilistic în care a creat compozitorul.

Cuvinte-cheie: „Konzertstück op.79, J. 282 pentru pian și orchestra”, C.M. Weber, acordeon, interpretare instrumentală, transcripție

PROMOVAREA CREAȚIEI MUZICALE A COMPOZITORULUI A. MULEAR ÎN CADRUL UNOR MANIFESTĂRI CULTURALE ȘI PROFESIONISTE

Daniela TROCINEL,

doctorandă, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice,
Chișinău, Republica Moldova

În baza informațiilor notate în dosarul personal al compozitorului A. Mulear din Arhiva Organizațiilor Social-Politice din Republica Moldova, fondul Uniunii Compozitorilor, se cunoaște faptul că, în portofoliul său componistic se găsesc peste 350 de lucrări publicate pe teritoriul Moldovei, în Moscova, în Ucraina și interpretate atât pe scenele fostei Uniunii Sovietice, cât și peste hotarele ei.

Caracterizat de către colegii de breaslă, compozitorul Mulear a fost un participant activ la nenumărate concursuri, congrese, cât și la decadele artei și literaturii moldovenești la Moscova și decadele culturii bulgare, unde lucrările sale ocupau un loc central și se bucurau de succes.

Printre cele mai importante și cunoscute participări ale maestrului A. Mulear se enumeră: *Decada artei și literaturii moldovenești la Moscova*, în anul 1960, cu piesa-cantată *Slavă Moscovei* iar la *Decada Bulgară* din anul 1963 au fost interpretate două lucrări pentru voce (bariton) și pian: *Balcanii haiducești* și *Renumita bulgară*.

Cele *Șase miniaturi* pentru vioară și pian au fost interpretate în cadrul Congresului al III-lea al UC RSSM, iar la 4 iunie 1981 au fost recomandate spre interpretare în cadrul *Festivalului unional de muzică sovietică* ce a avut loc la Tbilisi. Ciclul *Patru piese* pentru vioară au fost propuse în cadrul Concertului de la Casa compozitorilor, iar pentru Concursul Republican de Compoziție — *Sonata pentru pian*. Mai târziu, compozitorul scrie compoziția *Aria*

Mamei pe care o dedică aniversării a 30 de ani de la biruința asupra Germaniei fasciste, urmată de Poemul pentru cor *Viața este la fel de lungă ca timpul* dedicată Congresului XXV, PCUS.

Numele compozitorului A. Mulear se regăsește și în programul celei de-a XIV-a Plenare a Uniunii Compozitorilor din Moldova, din perioada 12–17 decembrie 1981, la două categorii: I. Muzică simfonică și II. Muzică camerală.

Sintetizând cele prezentate în articol, putem afirma că A. Mulear, prin participarea sa dinamică în cadrul nenumăratelor activități culturale, și-a demonstrat atașamentul față de cultura muzicală autohtonă, aducând anumite contribuții la cultura moldovenească din acea perioadă.

Cuvinte-cheie: A. Mulear, compozitor, decadă, concurs, Uniunea Compozitorilor

ПРОИЗВЕДЕНИЯ КОМПОЗИТОРОВ РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА В КУРСЕ МЕТОДОЛОГИИ МУЗЫКАЛЬНОГО АНАЛИЗА

Светлана ЦИРКУНОВА,

доктор искусствоведения, профессор,

Академия музыки, театра и изобразительных искусств,

Кишинэу, Республика Молдова

Формирование композиторского замысла — одна из важнейших тем в курсе методологии музыкального анализа. Для ее наглядного раскрытия в АМТИИ используется принцип непосредственного контакта студентов-мастерантов с отечественными композиторами. На протяжении последних 10 лет были организованы такие встречи с П. Ривилисом, Б. Дубоссарским, Г. Чобану, В. Беляевым, М. Афанасьевым, О. Негруцей, В. Чолаком, М. Стырчей, Л. Штирбу, С. Пысларь,

В. Бурлей, П. Гамурарем, С. Рошкой, А. Лазаренку, М. Унгуром. По традиции каждая встреча организуется дважды: одна (по пятницам) — на государственном языке, другая (по четвергам) — на русском. Композиторы рассказывают о своих творческих приоритетах, планах, перспективах, контактах с исполнителями и т.д. Встречи включают прослушивание произведений, сопровождаемое авторскими комментариями и последующим обсуждением.

Такие встречи имеют огромное познавательное и воспитательное значение, поскольку знакомство с современной отечественной музыкой осуществляется при непосредственном воздействии композиторов. Это позволяет студентам получить информацию «из первых рук», задать любой вопрос, оценить личностные качества авторов музыки, познакомиться с их мировоззрением, художественными вкусами, ценностными ориентирами. В результате встреч студенты осознают многообразие современной композиторской действительности Республики Молдова.

Имеются и практические итоги таких встреч: пианистка В. Чобану после знакомства с Г. Чобану на профессиональном уровне занялась композицией, а композиторы В. Чолак и Л. Штирбу на таких встречах завязали творческие контакты с потенциальными исполнителями своих сочинений.

К сожалению, осуществление видеозаписи творческих встреч с современными композиторами Республики Молдова пока остается настоятельным пожеланием.

***Ключевые слова:** современные композиторы Республики Молдова, композиторский замысел, музыкальное произведение, исполнитель, слушатель, фестиваль современной музыки*

ВЛИЯНИЕ КОНТРАБАСОВОЙ ВИОЛЫ НА ФОРМИРОВАНИЕ КОНТРАБАСА И ЕГО РАЗНОВИДНОСТЕЙ

INFLUENȚA VIOLEI DA GAMBA ASUPRA CONSTRUCȚIEI CONTRABASULUI ȘI VARIETĂȚILOR LUI

Александр ВИТЮК,

доктор искусствоведения, доцент,
Институт искусств им. А.Г. Рубинштейна,
Тирасполь, Республика Молдова

Поиск точных данных, свидетельствующих о появлении родственных контрабасу струнных смычковых прототипов, затрудняется их различным историческим происхождением. Музыкальные инструменты могли иметь аналогичные конструктивные особенности и близкий по звучанию диапазон, но разные наименования. В начале XVI века, с развитием ранних форм полифонии, возникает потребность в музыкальных инструментах более низкого диапазона. Среди обширного многообразия струнных басовых инструментов на передний план выдвигается доминирующее в тот период времени семейство виол. Одной из наиболее популярных представительниц семейства виол являлась контрабасовая виола (виола да гамба). Наличие низкого диапазона и глубокого бархатного звучания басовых нот определило ведущей функцией этого инструмента басовую партию.

В современных исследованиях именно контрабасовую виолу принято считать прямым родственником контрабаса. Она имела, как правило, от пяти до семи струн, а на передней части грифа размещались ладовые перегородки.

Первые исторические свидетельства, позволяющие точно утверждать о возникновении четырёхструнного контрабаса, связаны с именем итальянского мастера и изобретателя Микеле Тодини (Michele Todini). Экспериментируя с увеличенной конструкцией контрабасовой виолы, М. Тодини устранил ранее существующие ладовые перегородки, зафиксировав современный четырехструнный строй *E1, A1, D, G*. Результаты исследований М. Тодини отражены в его книге *Galleria armonica*, опубликованной в 1676 году, где новый инструмент именуется контрабасом.

Становление контрабаса стимулировало появление новых, более смелых конструктивных решений. Изобретатели экспериментировали с новыми формами и размерами, пытаясь добиться более низкого и яркого контрабасового звучания. В результате подобных опытов удалось сконструировать несколько гигантских басовых инструментов, имеющих совершенно разные размеры и формы. Усовершенствованные басовые прототипы были объединены общим наименованием — *октобас*.

В 1849 году поразительный эксперимент по усилению яркости звучания контрабаса удаётся французскому изобретателю Жану Батисту Вийому (Jean-Baptiste Vuillaume). Он сотворил *октобас*, высота которого составляла почти четыре метра. Извлечение звука на этом инструменте требовало от исполнителя колоссальных физических усилий. Чтобы подобраться ко всем частям *октобаса*, изобретатель создал для исполнителя специально разработанную платформу. Звукообразование осуществлялось при помощи рук и ног индивидуальными техническими приспособлениями, которые регулировались натяжными канатами.

Ещё более впечатляющим прототипом *октобаса* был инструмент, изготовленный американским мастером Джоном Гейером (John Geyer). По своим конструктивным особенностям

этот «великан» имел около четырёх с половиной метров в высоту и около двух в длину. Однако все практические опыты по созданию крупногабаритных контрабасов так и не получили должного распространения и ушли в историю как раритеты прошлого.

***Ключевые слова:** контрабасовая виола, виола да гамба, контрабас, октобас, Микеле Тодини, струнные басовые инструменты*

Tipografia VALINEX SRL,
Chişinău, str.Florilor, 30/1A, of.26b,
tel. (022) 43-03-91
e-mail: info@valinex.md
<http://www.valinex.md>

Coli editoriale 3,36. Coli de tipar conv. 5,52.
Format 60x84 1/16. Garnitură „Times”.
Hîrtie ofset. Tirajul 100.